

ELŐFIZETÉS

HELYIEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.,
minden következőnél 16 fillér.
Nyitólár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasúti palotájában.
TELEFON-SZÁM: 323

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Kedd, december 10.

Mai számunk főbb közleményei:

- A magyar föld.
- Szalay Károly ünneplése.
- Egyházejedelmek esküje.
- Botrány a Moskovitz-gyár közgyűlésén.
- Vallott az uri betörő barátja.
- Lemondott a hadügyminiszter és a vezérkar főnöke
- Kormánynyilatkozat a riasztó hírek ellen.
- Állami halgazdaság Aradon.
- A gróf és a táncosnő.

Háboru vagy béke?

Arad, december 9.

Egyik pillanatban kikerülhetetlen valószínűségnek látszik, a másikban ismét kétségesé válik a kérdés: lesz-e háboru? Az egyik hír az ultimátum készülében levő átadásáról szól, a másik távirat, azzal a verzióval, hogy Oroszország nem áll Szerbia mellé, ismét a békekilátásokat erősíti.

A józan logika nyomán nem lehet e kérdés útján biztos eredményhez jutni. A szerb háborus párt viselkedése, amely fékezhetetlenségében a maga dinasztija ellen is kész fordulni, minden kombinációt halomra dönt. De azért nem a magunk állítására és nem a halódó optimizmus élesztésére el lehet mondani, hogy mindazon okok mellett, amelyek a háborút valószínűvé teszik, igen fontos érvek még ma is a béke főtartásának lehetősége mellett szólnak. Am ez a békekilátás nem biztató. Ha figyelembe vesszük például *Auffenberg Mór* és *Schemua Balázs* ma délutáni váratlan lemondását, akkor a békét csak nagy optimizmussal remélhetjük.

De mégis figyelembe veendő Ferenc Józsefnek kimeríthetetlen békeszeretete. A kik csak némileg is tájékozva vannak arról a nagy tiszteletről és a tekintélynek arról a mérvéről, melynek a király a dinasztia, az államfők közt és a diplomáciai világban is örvend, nem ok nélkül látják az uralkodó személyi presztízseben a világbéke egyik nagy erkölcsi biztosítékát.

De bármennyire is intrikál Hartwig ellenünk és ámbátor a pánszlávizmus befolyása szemlátomást nő és noha az orosz diplomáciának nagy érdeke, hogy a teljes önállóságra törekvő Bulgária helyett legalább Szerbiát és Montenegrót megmentse a maga kizárólagos befolyása számára, mégis bizni lehet abban, hogy az orosz cár elég erős lesz, hogy érvenyt szerezzen legalább az utolsó pillanatban a maga akaratának.

Oly nagy kockázattal járna ez a háboru Oroszországra nézve, hogy valóban csak az elvakult faji szenvedély készíthetné az oroszokat a szerb pretenziók érdekében viselendő világháboru megkockáztatására.

Oly nagy érdekei forognak kockán ennek a nagy birodalomnak a távoli keleten s annyira még nem erősödött meg Mandzsuriában, Perzsia északi részében és Mongoliában az oroszok uralma, annyi mindenféle meglepetés érheti az első jelentékenyebb vereség után az orosz hatalmat a kaukázusi mohamedánok, a japánok, a kínaiak s a többi elnyomottak, vagy érdekeikben fenyegettek részéről és európai Oroszországban is annyi belső ellenség leselkedik a kedvező alkalomra, hogy halálos csapást mérjen a cári autokratizmusra, hogy az orosz birodalom sorsáért felelős tényezőknek nagyon is meg kell gondolniok: vajon szabad-e s főleg oly alárendelt jelentőségű ügyekért, mint a szerb kérdés, ily kockázatos vállalkozásba bocsátkozni? És célszerű-e *Romanovok* uralomra jutásának nagy jubileumát az oroszok és szlávok esetleges vereségével tenni emlékeztetéssé? (Az első Romanov 1613-ban lépett trónra.)

És ha hajlanék is Oroszország mindezen tekintet mellőzésével a háboru felé, Franciaország érdeke, hogy szövetségesét ettől a lépéstől erejének végső megfeszítésével visszatartsa.

Franciaország, mely Oroszországban már is rengeteg összegekkel van érdekelve, csak az esetben bocsátaná rendelkezésére az orosz kormánynak az újabb milliárdokat, ha Oroszország Németország ellen is akarna háborút viselni. Mert, hogy az északi szláv kolosszus esetleg kapható volna egy Ausztria-Magyarország ellen viselendő háborura, az még csak elképzelhető. Ámbátor ez sem olyan könnyű szerrel, mint a délszlávok hiszik. De, hogy Oroszország, a baltiskiporti találkozó után háborút akarjon kezdeni Németország ellen, jóllehet erre semmi tárgyi ok fenn nem forog, azt még az esetben is bajos volna elhinni, ha a szociális forradalom réme nem intené legnagyobb óvatosságra Európa két legkonzervatívabb dinasztiait.

De még talán nagyobb az a veszede-

A Nemere.

Irta: Szederkényi Anna.

Két öreg ember ott ül egymással szemközt. Közöttük az öreg, öreg asztal két abrosszal leterítve. A fehér ernyős, aranyozott tartóju lámpában serceg az olaj. Különben csend, halálosan nyugodt csend az egész házban. Üres a mellette lévő kis szoba, üres az ebédlő. Por lepte be a nagy szekrényt, a sok poharat, tányért. Üres a hálószoba, a vendégágyas szoba. A cseléd is elment a konyhából, a kamarában egy sarokban alszik a macska. A kutya behúzódott tornyos kis házába, onnan neszel kifelé. A tyukok elültek. Csend van, csend az egész házban. A két öreg ember, Halter meg Halterné ülnek szemközt egymással és nagyot hallgatnak.

Odakünn itéletidő kerekedett. Valamennyi boszorkány, hétéfű sárkány, az most mind rászabadult a Hargita alá. Sánta lábú gebéken, behorpadt hasú bivalyokon robognak. Hosszu láncokon elátkozott lelkeket vonszolnak maguk után. Olyanok lelkét, akik elmentek egy napon a hegyek közé, aztán várták, egyre várták vissza őket, de ők odavoltak, nem jöttek többet vissza soha, soha.

A világos ablak alatt rángatják a láncokat a rosszak. A láncok sirnak, rinak, a kintzött lelkek üvöltönek, hosszan, elnyújtottan, mint az éhkinban haldokló varjak, farkasok. Aztán belekapaszkodnak az ablakába, nem akarják hagyni tovább vonszoltatni magukat. Azok meg huzzák őket, rángatják a láncokat, a láncok csak sirnak rinak, az ablakok zörögnek, rezegnek. Egy kintlő léleknek sikerül mégis kiszabadítani magát. Reszketősen látva fut a házak tövében megbújva egyenesen a

temető felé. A rosszak, a Hargita fekete, titkos barlangjaiban lakó kétéfű sárkányokkal együtt éktelen dühösek lesznek. Nosza, utána... Most megkeresik. Jaj neki, csak rátaláljanak.

Bebujnak a kéménybe. Kisértetiesen trüszögnek, köhögnek benne, a sok füstöt mind fölzipantják és mikor a szobákban keresztülvágtatnak, kieresztik egyszerre magukból, úgy tele-tele lesz minden szoba szemet rikató; vakító korommal, vastag, sűrű füsttel. A butorok recsegnek, ropognak, ahogy alájuk bujkálnak. A tarka fali legyezők mozognak, mintha valaki a kezében tartaná és ide-oda hintázná őket... A lámpa lángja libeg, lobog, a kályhában a tűz szikrázik, bömböl, sissereg, az ajtók kinyílnak, hecsapódnak, topogó, siető léptek futkosnak ide oda. A padlásról le hull a vakolat, öreg, a sarokba dobott ládák felborulnak. A pincében patkányok vinnyognak... Én uram, teremtem, milyen rettenetes, itélet idő... Még megfagy utoljára a két öreg ember, ott szemközt az asztalnál ülve, olyan hideget ásit rájuk egyszer-egyszer két mérőföldes torkából a Nemere...

Nincs senki, akihez szóljanak. Nincs aki rájuk nevesen, aki vigasztalja őket. Nekik meg mi maradt az életből? Mi maradt? Nemere látogat be csak hozzájuk a Hargita alól, az viczorog rájuk fagyasztón, rémitőn...

— Még kitöri a fákát? — szólalt meg az ember és erősen szítja a pipáját, de nem akar kigyulni.

— Kimarja a füst a szememet — panaszozza reszkető hangon az összetöprődött asszony — jaj ez a Nemere.

Külső olyan recsesenés-roppanás, zuhanás, ro-

baj támad és alszik el egyszerre, mintha az ég szakadt volna le a földre.

— No kitört a diófa, tudtam, hogy kitöri — ugrik föl az ember paprika vörösré, aztán halál-szinre válna. — Kimegyek, megnézem.

— Hogy összefázzon, hogy magát is odavágja a fához, azért akar kimenni... — felkel az asszony, odatipeg az ura mellé, megfogja a kabátjánál és visszahuzza. — Üljön le.

— Odaülnek mindketten a kemence mellé. Hallgatnak, sápadtan és sokszor néznek egymásra. Látszik, hogy a nézésükből érti egyik, mit gondol a másik. A Nemere prüszögve hengeríti, talsítja maga előtt a tűzből kicsavarított nagy fát... Aztán odavágja az öreg kerítéshez, a kerítés inog. Megint odavágja és recses-ropp, a ház is belereszket, kifordult a kapu a sarkából, kidőlt a vén kerítés...

— Ó uram Jézusom, hát ez mi volt? — csapja össze ráncos, fekete kezét a vén asszony.

— Mi vót, a kerítés vót, a kapu vót.

— Elpusztit bennünket, mindenünk oda lesz.

Jaj ne, ne menjen ki, hova menne, hisz valamennyi láncos lobogós ördög, mind mind az udvarunkon lázadozik. Ha kimegy én is vele megyek. Egy percig sem maradok itt magamba.

Végre kitör belőle a sírás. Sűrűn potyognak a könnyei az öreg asszonynak. Kiteríti a kötőjét a levegőbe és úgy csapja az arcára.

— No hát ne sirj. Még a kell, hogy ríjjál is. Avval már nem ragasztod össze. De vajon hova fogja szétszórni. Hallom, hogy viszi magával. Mintha a Pál János urék portája fele fordulna vele. No, beletelik egy fél nap, míg össze fogom szedni.

lem, mely háboru esetén a francia köztársaságot fenyegeti. A francia köztársaság legalaposabb ismerői biztosra veszik a republika bukását, amint kitörne a háboru, mely Franciaországot is magával sodorja. A mai *bourgeois* köztársaság nem élheti túl a háboru bonyodalmát, ezt ép oly jól tudja *Millerand* hadügyminiszter, aki csodálatosan méltó energiával iparkodik most helyreállítani a hadseregben oly erősen meglazult rendet és fegyelmet, mint a hogy tisztában van mindezzel *Poincaré* ur, aki igen okosan — épen a béke biztosítása körül szerzendő érdemeivel jogcimer keres a köztársasági elnökségre, mely méltóság tudvalevőleg jövő évben válik újból vakánssá.

A béke nyomatékos biztosítékul tekinthető továbbá Ausztria-Magyarország hadi ereje és harci készütsége, valamint a monarchia lényegesen megjavult diplomáciai pozíciója is. Ma már aligha szenvedhet az kétséget, hogy Németország ép oly szilárdan áll mellettünk, mint állott 1909-ben.

De megváltozott a helyzet Anglia tekintetéből is. Az annexió idején az angol kormány még az orosznál is jobban biztatta ellentállásra Szerbiát és mindent elkövetett, hogy nemcsak minket, de Németországot is világháboruba sodorja, miglen most — valószínűleg épen a meglepetésszerűen előállott balkáni események következtében — Anglia inkább csak várakozó álláspontra helyezkedett s nemcsak nem zavarja előre is már cirkulusainkat, hanem Németországhoz való viszonyát is — épen ebben a kritikus időpontban — lényegesen megjavította.

S okunk van hinni, hogy nemsokára, talán már a londoni béketárgyalások idején a Balkán némely államához való viszonyunk is előnyösen javulni fog. És mégis, ámbátor a béke chanceai szerintünk jóval nagyobbak a háboru eshetőségénél és másrészt nemcsak harci készütségünk olyan

hatalmas, amilyen még sohasem volt, diplomáciai pozíciónk pedig teljesen kielégítő, most válik igazán kérdésessé a béke és most lesz részünkről szükség a legnagyobb óvatosságra. És nemcsak, hogy még a londoni követségi reuion előtt két szövetségsünkkel kell tisztázni minden bennünket érdeklő kérdést, hanem a balkáni népeket és mindenekelőtt Szerbiát kell már előzőleg határozott szinvallásra készíteni. Hadseregünkre és diplomáciai pozíciónkra támaszkodva, már most, vagyis még a londoni tárgyalások megkezdése előtt megfelelő biztosítékokat kell szerezni az ellen, hogy Szerbia, avagy a Balkán-szövetségesek bármelyike is Törökországgal egyetértésben, avagy Törökország ellenére is kérhesse a londoni nagykövetségek közvetítésével a hatalmak hozzájárulását oly megállapodásokhoz, amelyek csorbát ejthetnének érdekeinken. Mert a mily szükséges, hogy minden bennünket érintő kérdés dolgában föltétlenül már előzetesen is biztosítanunk kell szövetségeseink abszolút szolidaritását, ép oly bizonyos, hogy az entente-hatalmak, a Balkánállamok és főleg Szerbia érdekeit fogják a leghathatósabb diplomáciai támogatásban részesíteni. Diplomáciai támogatásra joggal számíthat Szerbia egész az utolsó pillanatig, ám mivel nincs elég ok arra, hogy Oroszország egy világháboru veszedelmeit zudítsa magára, még most is — amikor pedig a mérleg serpenyője láthatólag már a háborus oldal felé billent, hinni akarunk a béke fentartásának a lehetőségében.

De mivel a legügyesebben kigondolt és a legnagyobb céltudatossággal keresztülvitt diplomáciai akció is csak akkor vezethet megfelelő eredményre, ha a harckész és győzelmekre vágyó hadsereg a kellő pillanatban elfoglalja a maga őrállomását, a monarchiának még a londoni konferenciát megelőzőleg kell megtenni — ép a béke érdekében — a kellő előkészületeket.

Szalay Károly ünneplése.

— Aki ötven éve ügyvéd. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 9.

A városháza dísztermében vasárnap délelőtt az aradi ügyvédi kamara ötven éves ügyvédek jubileumát ülnépszerű elnököt: *Szalay* Károlyt ünneplte az aradi jogászvilág. Ami az ünnepély fényét, jelentőségét nagyban emelte, az az impozáns meretekben megnyilvánult szeretetnek a jele volt. Ötven év az ügyvédi pályán valóban nagyjelentőségű datum. *Szalay* Károly egy fél századon át élt hivatásának és hogy mily eredménnyel, azt a bizalomnak egyhangú meggyónulása mutatta, amikor *Szalay* Károlyt az ügyvédek a kamara elnökévé választottak és ebben a pozícióban vasárnap lekesedve ünnepltek.

Az ünnepre Nagyváradról eljött *Szentkereszthy* Zsigmond báró itéletábrái elnök, ezenkívül a temesvári és szegedi ügyvédi kamarák is képviseltették magukat. Sok vidéki bíró és ügyvéd is részvett a kamara elnökének jubileumán. A város és vármegye képviselője *Urban* Iván báró főispán, *Dalmoki Nagy* Lajos dr. alispán, *Varjassy* Lajos polgármester, *Schill* József és *Kadas* Kalman főjegyzők jelentek meg, kívülük pedig az aradi ügyvédi kamara tagjai teljes számban és nagy, előkelő közönség gyűlt össze az ünnepre.

Parets Béla dr., az ügyvédi kamara alelnöke nyitotta meg tizenegy órakor a zsufolásig megléte teremben a díszülest. *Szalay* Károly érdemeiről emlékezett meg meleg és szívós jövő szavakkal és azt az indítványt tette, hogy a jubileumot küldöttség hívja meg a díszgyűlésre.

Trutna Páter vezetésével *Jancu* Kornél dr. és *Tonai* János dr. hívták meg *Szalay* Károlyt, akit a terembe lépésnél elkészült és hosszan tartó éjjeles fogadott. Az ünnepet *Parets* Béla dr. a szeretettel és tisztelettel átadott szép beszédében üdvözölte.

— Ez év őszén volt ötven esztendeje annak — mondotta — hogy a küzdelmes ügyvédi pályára léptél s mi, kártársaid és tisztelőid, ime körüveszünk Teget, hogy ezt az évfordulót Neked emlékeztetéssel tegyük. Egy voltál velünk az ötven esztendő munkásságában s egyik vagyunk a mai ünnep hangulatában. Ez az ünnep nem méla akkordja a multról való megemlékezésnek, hanem annak a mult küzdelmeiből hit és a jövőre vetett bizalom adja meg a karakteret. Te könnyen hordozod vallaidon az ötven esztendő munka terhet s ma is mint gyakorlóügyvéd, mint kamarának aktív elnöke állasz közöttünk, aki a jövőben is ki akarod venni a magad részét az ügyvédi gyakorlatból és a szar közügyeire való munkából. Mi, végig tekintve a Te ötven esztendő pályádon, azon az uton, amit ugyanezen idő alatt karunk megfutott, elteidnek erős bizalommal az iránt, hogy amint az egyes ügyvéd becsületes és kitartó munkássága egészen biztosan elviszi a közszereket és közszereket magasságaira, úgy a karunk az igazságszolgáltatás érdekében és a saját haladásáért folytató küzdelmei is el fogják érni céljukat: az ügyvédi kar boldogulását és megbecsülését.

Ezután *Szalay* ügyvédi pályájáról, a hatvanas évektől a mai napig terjedő munkásságáról és tizennégy éves kamarai elnökségéről emlékezett meg, majd így folytatta:

Ötven esztendőt töltöttél el így és megelégedéssel tekinthetsz munkád eredményeire. Mint ember elérted a szép öregség derűs nyugalomát, mint családapa szeretet feje és központja vagy egy boldog családnak, amelynek tagjai, a Te gyermekeid, immár szép pozíciókat foglalnak el a közpályán, mint ügyvéd, első vagy kártársaid között. Élted sikereit a legfelsőbb elismerés is megaranyozta akkor, amikor Öfelsége téged két esztendővel azelőtt a királyi tanácsosi méltósággal kiüntetett. S ime látod, nem küzdött hiába az az ügyvédi kar sem, amelynek lelkével a Te lelked össze van nőve. Küzdeni valónk maradt még elég és mi küzdeni fogunk becsülettel, különösen azokkal a nehézségekkel, amelyeket a karunkban mutatkozó tulprodukciónak összeségnek és az egyesnek okoz. Közfunkción az ügyvédség, közérdek az, hogy mi jól teljesíthessük a kötelességeinket s a mi karunknak az emelkedése a közjóért és a kultúra emelkedését jelenti. Ez az a gondolat, amely alapja kell, hogy legyen a mi munkálkodásunknak s ezt kell nekünk köztudattá és reális valósággá váltatnunk.

— És senkije sincs az embernek. Fölneveltem hat gyereket és senkim nincsen. Senkim nincsen. Ahány van, annyifele van. Ezért neveltem őket, ezért küzdöttem, hogy most itt üljenek árva, mint a sirba.

— Hát miért nevelted? Tán itt tartogatnád őket rakáson? Itt gyűjtögetted volna őket, hogy melléd venüljenek...

A vén asszony szípig, fujja az orrát, köhög. A Nemere újra belefészkelte magát a kéménybe és telefajja a házat füstös korommal.

— No megint itt van. Hát sohse már ennek vége — nyögi az asszony — sohase lesz vége... Ilyen nemere még nem vót az ötven év alatt, hogy idehoztál. De minek is hoztál ide? Muszáj vót-e nekünk itt lakni? Mautt is van banya a világon. Azt a pár száz forintot mautt is megkereshetted volna egy esztendő alatt... Ide kellett neked jönni lakni?

— Jókör jut eszedbe. Mikor már itt öregedél össze velem. Hat elmennél innen? Innen? Minden fát én ültettem. Minden banyát én nyitottam ki. Minden embert láttál felnőni ötven esztendő óta. Hisz itt van a fiataiságunk...

A fiataiságunk — visszhangozza az asszony és összerenzen — a fiataiságunk, de régen vót.

Egymásra néznek, sokaig néznek egymásra. Az ablakok reszketnek, zörögnek. Ők néznek egymásra. Egyszerre megszólal az ember.

— Régen vót anyjuk, régen vót.

Közelebb húzódnak egymáshoz. Újra elgondolkoznak. A kezeik nyugtalanul motoznak, egymásba tévednek. Összekapaszkodik a vén, kopott karosszék karján a fákón leülő bojtók közt a két megfráncosodott, remegő, öreg kéz. És egymáshoz szólnak erősen, amennyire tudják teik. Melengetik egymást. Aztán rátalálnak a simogatásra, ahogy régen, régen, ezelőtt ötven évvel simogatták egy-

mást, mikor még az a két kéz telt, munkára kész, ruganyos, erős, fiatal, forró vérral teli kéz volt.

Csak simogatja egymást a két kéz lagyan, lagyan, gyöngéden.

— Mikor idehoztalak, azon a télen volt ilyen Nemere. Emlékszel? Két hétre rá, hogy idehoztalak, emlékszel, Lidikém — a hangja halk, érzelmes, valami régi csengés van benne, ahogy kimondja: Lidikém.

Az öreg asszony elpirul.

Az ember újra mondja:

— Emlékszel édes Lidikém?

— Emlékszem. Akkor is kifordította a kerítést. Letépte a kutostort és bevágta vele az ablakot. Itt ültünk akkor is egymás mellett. Így ültünk...

— Te rajtad fehér babos szoknya volt. Nagyot sikítottál...

— Megijedtem...

— Aztán én fölkaptalak...

Az ablakok zörögve hullanak be. Neki vágott valamit a Nemere. Az üvegszilánkok cikkazva repülnek ezer felé. A lámpafényben csillognak, az ajtó is rezeg, a falról, padláról lehull a mész, a vakolat...

Az öreg asszony sikolt, két kariat az ura felé nyújtja. Annak öreg szemében fiatalos láng lobban föl, az arca kipirul, fölkapja az asszonyt. Fölkapja, futva viszi befelé a hálószobába, az ágy felé. Az asszony zavartan, bugva kacag és hizelgően, mámorosan mondja:

— Akkor még csak egy szobánk vót...

Odakünn zug, dühög a Nemere. Ezer hétéfű sárkány boszorkány vágat a levegőben. Láncokon elkarhozott leikek üvöltöznek, viognak. Benn a házban a vén asztalon magában ég a lámpa. A lángjából kicsi koboldok kacagnak a Nemerére, a hasztalan dühöngőre...

Te nem lankadó erővel állsz közöttünk, hogy a mint teljesített a múltban, úgy teljesítsd a jövőben is kötelességed. Szeretettel és bizalommal tekintünk Te reád és a Te tapasztalatokkal és bölcsességgel teljes öregségedre. Vezess tovább bennünket azon az uton, amelyen eddig haladtál s mi követünk Téged. Csak azt kívánjuk, hogy adjon isten Neked erőt és egészséget, hogy még nagyon sokáig legyen részünk a Te munkásságodban.

A lelkes eljenzéssel fogadott szép beszéd után *Szentkereszty Zsigmond* báró, kir. táblai elnök üdvözölte a jubiléant. Vázolta azt, hogy mennyire fontos, hogy az ügyvéd és a bíró ösztön, együtt működik és egymást támogatja, hiszen mindkettőnek egy a feladata, kutatni az igazságot. Szalay Károly oly egyéniség, hogy mintaképe a szerény, becsületes és igazságos ügyvédnek. Miért is az isteni gondviselés egy ilyen férfit hosszú élettel fogja megajándékozni, hogy örvendjen családja fejlődésének és örömet lelje mosolygó unokáiban.

Urbán Iván báró főispán a maga nevében üdvözölte a kamara ősz elnökét. Az őszinte és szeretett hangjain vázolja örömet, amelyet a mai napon érez. Kéri a jubiléant, hogy azt a barátságot, amellyel eddig — iránta viseltetett, őrizze meg számára a jövőben is. Kívánja, hogy a közbecsülést még sokáig élvezze épségben és erőben.

Varjassy Lajos polgármester — Aradvárosa nevében üdvözölte az ünnepeltet. A mai ideges, modern életben, úgy szót, alig van egyén, ami a magán és közéletben egyaránt megállná a helyét. Az élet nyomasztó terhe mindenre egy aránt nehezedik és az egyént ha nem hivatása az, a közéletbe visszatartja. Szalay Károly azonban mindkét téren, évtizedekig működött és működik most is. E küzdelmekben derekasan részt vett. Kívánja, hogy a városnak sok ilyen polgára legyen.

Korniss Géza a temesvári ügyvédi kamara elnöke a szomszéd város ügyvédi kamarája nevében üdvözölte aradi elnöktársát, majd az aradi bírói kar nevében *Köller János* táblai bíró mondott szép üdvözlő beszédet. Valamennyi beszédet éljenzés fogadta.

Szalay Károly kamarai elnök az üdvözlésekre mély meghatottsággal így válaszolt:

— Igen tisztelt Uraim! Ezen nagyraív és reám nézve felette kitüntető ünnepélynek lelkemből örülök, mert hosszú idő alatt teljesített működésemért, magamat gazdagon megjutalmazva látom. Most bár fogyatkozó erővel, de még mindig lelkesedéssel folytatott munkálkodás között visszatekintve a múlt időre, mondhatom, hogy mindenkor a szeretet és a társadalom megbecsülése volt cselekedeteimben iránvadás. Igaz, ezen elvem nem egyszer hozott ellentétbe ügyvédi hivatásom a köteles szigorúság teljesítésével; mindazonáltal szerénységgel nélkül hivatkozhatom arra, hogy kötelességem megszégése nélkül mindig sikerült nekem az igazság mellett a méltánvosság, a szeretet elveit érvényre juttatni. Ezen vezérelvemnek mai napon legszebb előismerését értem el, amidőn igen tisztelt polgártársaimnak s kartársaimnak szeretetében részesülök. Ezen szeretet nyilvánítás egy újabb kapocs a hivatását nemeseen és méltóságfelelően betöltő ügyvédi kar és a társadalom többi tagjai között s jó viszony megszilárdítására. Igen tisztelt uraim! Ezen díszes ünneplés által meghatva, hálás köszönetemet fejezem ki mindazon igen tisztelt uraknak, kik ezen ünnepélyt rendezték, azon megjelentek s azon felszólaltak, mely által nemcsak csekély személyem iránti rokonszenvüket, hanem az ügyvédi kar iránti rokonszenvüket is nyilvánították. Ezen hálás köszönetemmel kapcsolatban kérem ezen diszgyűlésre megjelent igen tisztelt urakat és kartársaimat, kegyveskedienek engem nagyrabecsült jóindulatokba megtartani.

Az ünnepély után déli egy órakor a Központi szállóban háromszáz terítéses bankett volt, amelyen több felköszöntő hangzott el.

Az ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — 151
Nyomda	— — — — 151

VÁROS ÉS MEGYE.

Bizottsági választás. A szerdán tartandó közgyűlés több bizottság újra alakításával is foglalkozik. Az igazolóválasztmányban *Barabás Béla* és *Vajda István* mandátumainak megszűnése által két tagsági helyet kell betölteni és erre a polgármester *Fábrý Sándor* dr. és *Lukácsy Lajos* dr. tagokat hozza a közgyűlésnek javaslatba.

Nyugalomba vonuló jegyző. *Vermes Alfréd* medgyesbodzasi községi jegyző benyújtotta *Urbán Iván* báró főispánnál nyugdíjazási kérelmét. A hatvannyolc esztendő községi jegyző, aki több mint három évtizede működik a jegyzői pályán, aggkorára hivatkozva, kéri nyugdíjazását.

A vegyvizsgáló állomás asztalos munkáinak megrendelésére beérkezett ajánlatok elbírálása alkalmából megirtuk, hogy szabálytalanság történt, amennyiben az egyik pályázat nem volt zárt borítékban és a tanács nem foglalta jegyzőkönyvbe ezt a körülményt, amely a közszállítási szabályok értelmében az egész pályázat érvénytelenségét vonná maga után. A tanács ma délelőtti rendkívüli ülésben újra foglalkozott ezzel a kérdéssel és meggyőződött arról, hogy nem a törvénynek megfelelő volt eljárása. Kimondotta, hogy a szombaton hozott határozatot megsemmisíti a pályázatot újra kiírja és minden félreagvarázhatás elkerülhetése céljából csak zárt ajánlatokat fogad el. Itt említjük meg, hogy vasárnapi számunkba sajtóhiba következtében tévedés csuszott be. *Kenderessy László* ismert jónévű aradi asztalos mester ajánlata 4210 koronáról szólt.

A Baros-parki kiosk. A ma megtartott újabb árlejtés ismét eredménytelen, mert ma sem jelentkezett bérlő. Valószínű, hogy a város a saját kertészete terményeiből és virágiból rendez majd ott állandó kiállítást is árusítást.

Rendőrbundák szállítása. A gazdasági szék ma tartott üléséből azt javasolja a tanácsnak, hogy a rendőrség részére szükséges túlbundák szállításával *Jakabffy István* és társa és *Schäffer Henrik* cégeket bizza meg, a szükséglet felét adja mindegyik vállalkozónak.

Folytatólagos sorrendje az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1912. évi december hó 11-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 22. A tiszti ügyészség beterjeszti a magyar aszfalt részvénytársasággal a Tökölly-tér, Teleky-, Hunyadi- és Szent-Pál-utcák aszfalt kocsiut burkolatának fentartása iránt megkötött szerződést jóváhagyás végett. 23. A tiszti ügyészség beterjeszti *Czukur László* néval kötött faterlep bérleti szerződést jóváhagyás végett. 24. Özv. *Schwartz Simon* né az iránt folyamodik, hogy a színház épületben birt lakásbérleti szerződése további három évre meghosszabbíttassék. 25. A templom-építő bizottság bemutatja a templom építésére vonatkozó pályázati feltételeket azon kérelemmel, hogy a törvényhatósági bizottság a zsüri megalakítása iránt intézkedjék. 26. A „Neptun” fürdő részvénytársaságnak kérélmé telek átengedése és községi adómentesség engedélyezése iránt. 27. A város szabályozási bizottságnak előterjesztése a Béla-tér és környékének rendezése iránt kiírandó tervpályázat feltételei tárgyában. 28. A gazdasági széknek jelentése az árva hában elhelyezettek ellátása iránt megtartott árlejtés eredményéről. 29. A mérnöki hivatal beterjeszti az 1913. évi világitási naptárt. 30. A „Hungaria” textilgyárnak kérélmé, telkének tehermentesítése iránt. 31. A tanács előterjesztése az Aradon építendő új áll. fa- és fémpári szakiskola tárgyában. 32. Aradvármegye és város monografia bizottsága 4000 korona előleget kér. 33. A tiszti ügyészség jóváhagyás végett bemutatja a *Schlick Nicholson* céggel a kulturpalotához szükséges könyvtárállványok szállítása tárgyában megkötött szerződést. 34. A tanács előterjesztése a gáji róm. kat. kántor megválasztása tárgyában. 35. A gazdasági szék jelentése a kulturpalota részére szükséges világitó testek szállítása iránt megtartott versenytárgyalás eredményéről. 36. A tanács előterjesztése 1912. év augusztus-szeptember havában elő- és leírni rendelt állami adók után községi adóban 1679 korona 19 fillérnek elő- és 3913 korona 47 fillérnek törlése tárgyában. 37. A magy. kir. belügyminiszternek leírta *Weisz Mór* cipőgyárosnak kedvezményei tárgyában. 38. A III. kerületi polgári körnek kérélmé a csatornázási költség után fizetendő kamatnak elengedése iránt. 39. A magyar

kir. államvasutak üzletvezetőségének felelőssége kerékpáradó mentesség tárgyában. 40. A tanács elfogadása végett bemutatja a mozgófénykép színházi engedélyekről készített szabályrendelet tervezetét. 41. A tanács elfogadása végett beterjeszti a városi átírás díjról készített szabályrendelet tervezetét. 42. A tanács elfogadása végett bemutatja a kutyatartásról alkotott szabályrendelet tervezetét. 43. A gazdasági széknek jelentése a város részére szükséges nyomtatványok szállítása tárgyában megtartott árlejtés eredményéről. 44. A gazdasági szék jelentése a rendőrlégénység részére szükséges bundák és gallérok szállítása iránt megtartott árlejtés eredményéről. 45. A gazdasági szék beterjeszti 1200 köbméter tűzifa szállítására beérkezett ajánlatokat. 46. Polgármester előterjesztése az 1913. évre vonatkozó s. r. o. - állandó- és puhatólő-bizottság megalakítása tárgyában. 47. Tanács előterjesztése *Máday Béla* temetőfelügyelő nyugdíjazása tárgyában. 48. U. az *Markovits Mihály* tűzoltó nyugdíjaztatása tárgyában. 49. A polgármester előterjesztése az esküdteket összeíró bizottságnak 1913. évre való újra alakítása iránt. 50. U. az előterjesztése a *Nesnera Aladár* elhalálózása folytán üresedésbe jött bizottsági tagsági helynek betöltése iránt. 51. A tiszti ügyészség beterjeszti a Fácán-utcai 87 □ öl terület tárgyában *Schmitzer Ferenc* nével kötött adásvételi szerződést. 52. A polgármester előterjesztése a lovatató bizottságnak 1913. évre való megalakítása iránt. 53. U. az előterjesztése az igazoló választmánynak az 1913. évre való újra alakítása. 54. A tiszti ügyészség beterjeszti *Kellner Ignáccal* a Fácán-utca szabályozása tárgyában kötött szerződést.

A magyar föld,

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, december 9.

Az ellenzék ma is fölvonult a képviselőház elé, de a fölvonulás ma még csöndesebb volt, mint az utolsó napokban. Alig husz főnyi társaság sétált át az Országház kávéházából az országháza elé, ahol ma háromszorannyi csendőr őrködött, mint máskor. Amint azonban *Pavlik* felügyelő tisztelgett az érkezők előtt és belekezdett sablonos beszédébe, az ellenzékiek azonnal visszafordultak és csendben szétozlottak.

Tisza István gróf háromnegyed tizenegykor nyitotta meg az ülést. A szombaton letárgyalott törvényjavaslatoknak harmadik olvasásában való megszavazása után a földmivélsügyi költségvetéstárgyalást folytatta a Ház.

Juriga Nándor tót nemzetiségi képviselő volt az első szónok, a ki mindjárt a beszéde elején kijelentette, hogy részt vesz a vitában, bár az elnök eddigi intézkedései, nézete szerint, nem alkotmányosak. (Zajos ellenmondás.) A földmivélső népi érdekei iránt több figyelmet kíván és különösen a kertészkedés fölkarolását ajánlja. Ha a földmivélsőt elhanyagolják, a nép összerokkad a vállaira rótt teher alatt s ha a nép összerokkad, akkor senki sem fogja föntartani az államot.

Szilassy Zoltán *Juriga* föl szólásával szemben arra hivatkozik, hogy a kormány egyáltalán nem hanyagolja el a földmivélső népi érdekeit. Majd a mezőgazdasági termények és élelmiszerek hamisításáról beszél; a törvény, amellyel a hamisítás ellen védekezni lehet, jó ugyan, de igen kevés élelmiszere terjesztik ki és a vizsgálatra hivatott intézetek száma, valamint a hamisítókra kiszabható büntetés igen csekély. A törvény revízióját sürgeti.

Gratz Gusztáv az erdélyi fatermelés kéréseivel kapcsolatban megemlíti, hogy a faanyagot feldolgozó ipartelepek Erdélyben a nagy fakivitel miatt egyáltalán nem jutnak már fához.

Serényi Béla gróf földmivélsügyi miniszter szólalt fel ezután és igen részletesen nyilatkozott a tárcája körébe tartozó dolgokról. Megemlítette, hogy a kormány már megtette az előkészületet az 1915. vámszerződés megújítására. A nemzetközi, különösen az európai mezőgazdasági piac viszonyai előreláthatóan lehetővé teszik majd Magyarország számára, hogy kedvező föltételeket biztosítson a maga termelése és kivitele számára. Beszéde végén kijelentette a miniszter, hogy a miniszterelnök nevében kíván még egy nyilatkozatot tenni. Erről, valamint tárcájának Aradot és a Marosmenti községeket érdeklő részéről lapunk más helyén tudósítunk.

Botrányok

a Moskovitz-gyár közgyűlésén,

— A megvádolt igazgatóság. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Nagyvárad, december 9.

Hetek óta izgalomban tartja a város közönségét a Moskovitz-féle cipőgyár r. t. Nagyvárad legnagyobb ipartelepének ügye, mert a közönség valamennyi rétege érdekelve van a vállalatnál. Hónapokkal ezelőtt jelentettük a meg-megújuló cáfolgatások ellenére az iparvállalatnak összeomlását.

Tegnapra hívták egybe a Moskovitz Farkas cizmagyár r. t. rendkívüli közgyűlését és itt leplezetlenül megnyilvánult a szomorú való, hogy a 3 millió korona alaptőkének 80% a, vagyis 2.384.925 korona elveszett. Különböző közöljük a közgyűlés lefolyását.

A közgyűlésen Wallner Ödön dr. Biharvármegyei tiszti főügyésze elnökölt és Fleischer Lajos dr. ügyész olvasta fel az igazgatóság és felügyelőbizottság részletes jelentését, mely elmondja, hogy 1911. novembere óta az igazgatóság 30 ülésben elrendelt intézkedései nem fogantatosítottak. A vállalat bukásának oka, hogy az alaptőkét immobilizálták, a gyár többet gyártott, mint amilyen nagy forgalomra számítani lehetett. A gyárban nagy raktár és árukészlet halmozódott fel, amely a gyár veszedelmes helyzetét kétségtelemé tette. Ezután az igazgatóság elrendelte az árutömeg értékesítését. Azonban ennek sem volt eredménye. Ez év áprilisban 30 kisebb fiókot állítottak fel (így például Aradon is), de a forgalom ennek dacára sem emelkedett. Az igazgatóság intézkedésére kirendelt szakértők megállapították, hogy az árukészletben óriási veszteségek mutatkoznak. A gyártásra hibás kalkuláció folytán ráfizettek. A regie nagy volt és a kereskedelmi vezetés teljesen hibás volt. 1911. november havában a készlet 3258214 koronába volt főlvéve és a gyártmányokat 55%-kal bocsátották áruba anélkül, hogy sikerre vezetett volna. A múlt év november 2-án jelentette a vezérigazgató, hogy 688.000 korona friss pénzre van szükség, hogy a gyár esedékességeit rendezze. Újabb vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a veszteség sokkal nagyobb, mint a mennyit sejtettek. Mérleget készítettek és úgy találták, hogy a 3 millió alaptőkének több mint fele elveszett. Ez volt az oka, hogy rendkívüli közgyűlést hívtak egybe. A veszteség pontosan 2.384.925 korona 94 fillér, vagyis a részvénytőke 80% a. Erre Moskovitz Farkas és Simon lemondottak.

Az igazgatóság a vállalatot helyes alapra akarja fektetni és reméli, hogy a gyár prosperálni fog. A napirendhez Paczauer Hugó részvényes beszélt, aki kijelentette, hogy nem hajlandó a lemondott vezető igazgatókat szárazon elengedni. Felelős az egész igazgatóság a milliók elherdálásáért. Az igazgatóság 1911. június 30-án kiadott mérlege még fényesnek tüntette fel a vállalatot és most ugyanezek az urak tárják föl a vállalat szármalmas helyzetét. És tekintettel arra, hogy az igazgatóság már egy ízben a mérleg közzétételével tévedésbe ejtette a részvényeseket, most nem lehet többé már nekik hinni. Indítványozta, hogy a részvényesek kebeléből hét tagu bizottságot küldjenek ki. Több felszólalás után Moskovitz Farkas vezérigazgató beszélt és kijelenti, hogy ő főlemelt fővel néz a vádakkal szembe, mert a mérlegben és a jelentésben mondott szituáció nem felel meg a valóságnak. Elmondja, hogy milyen erőfeszítéssel hozott be egy millió korona tőkét, mert a hitelező biharmegyei takarékpénztárnál már 4.300.000 koronával tartoztak, ami nem állott arányban a gyár alaptőkéjével. Állja a felelősséget. Végül kijelentette, hogy a gyár romlását a gazdasági válság okozta.

Ezután heves szóváltás következett a két Moskovitz és az elnökség között és a viharos jelenetek

alig abartak véget érni. Végül kimondotta a közgyűlés, hogy a régi részvényeket 20% kal lebélyegzi, a miáltal a 3 millió alaptőkének 80% át elveszetteknek tekinti és egy millió korona értékben 2000 darab 500 koronás elsőbbségi részvényt bocsát ki, s a céget Hungária cipőgyár részvénytársaságra változtatják át. Hasonlóképpen viharos incidensek között fogadták el az igazgatóság lemondását és új igazgatókka megválasztották Wallner Ödön dr. megyei tiszti főügyészt, Fancsikai Schwarz Ferenc földbirtokost, Hoványi Géza orsz. képviselőt, Eitner Jenő bőrgyárost, Havas Mór, a Biharvármegyei Takarékpénztár vezérigazgatóját, Moskovitz Miklós dr. szeszgyárost, Kálmán Ernő szeszgyárost, Darvas Imre nagyvállalkozót és Grósz Sándor bankigazgatót. Az igazgatóságból kibuktak Moskovitz Farkas, Paczauer Hugó és Moskovitz Simon. A felügyelő bizottsági tagok megválasztása után a közgyűlés véget ért, melynek lefolyása a városban méltó feltűnést keltett.

Vallott

az uri betörő barátnője.

— Részletek az adóhivatali betörésről. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 9.

A rendőrségen Szepekovszky Teofil rendőrhadnagy ma este kihallgatta Kiszelic Stefániát, Kálmán Ferenc barátnőjét, aki az aradmegyei közpörházban fekszik betegen.

A leány, aki pincérnő volt Érsekújváron és Kálmán csábító ígéreteinek engedve hagyta el igen jól jövedelmező állását, több hónap óta élt vadházasságban a letartóztatott betörővel és Rimaszombathól vele utazott Losoncra, Budapestre, Aradra és Temesvárra. Bevallotta, hogy tudott a losonci betörésről, mert Kálmán, mikor Losoncon Budapestre utaztak elmondotta a nála lévő 1544 korona pénz eredetét és neki abból ruhát, kalapot és cipőt vásárolt. Aradon együtt járt el Kálmánnal Kishonti Szabadság téri lakására és ott hallotta, hogy a rimaszombati adóhivatal kifosztására készülnek. Láta azt a levelet, melyet Kálmán Rimaszombathól kapott és azt irták neki, hogy minden csendes otthon, de jobb lesz most nyugton maradni.

A leány ezután kijelentette, hogy még más is nyomja a lelkiismeretét és ha már a rendőrség előtt áll akkor mindent az igazsághoz hiven el akar mondani. Szepekovszky bátorító szavaira így szólt Kiszelic Stefánia:

— Nem tudom bevallottam-e Kálmán a rendőrségnek, hogy április havában a rimaszombati adóhivatalban ő és Kishonti követtek el a betörést, melyet azonban megzavartak és így eredménytelenül végződött.

— A rendőrség tudja ezt — mondotta a rendőrhadnagy — és bizonyítékokat is szerez, noha Kálmán tagadja a betörés elkövetését.

— Ha tagad, akkor hazudik, mert énnekem ő maga és Kishonti mondták el a bűncselekmény elkövetését és én láttam is a betörő szármalmasokat. Április hónapban történt, hogy Kishonti és Kálmán igen gyakran váltottak levelet és táviratot egymással, ami nekem feltűnt. Szóvá is tettem Kálmánnak ezt a dolgot, de ő megnyugtatót azzal, hogy Kishonti, aki Losoncon katona volt ez időtájt, neki állást szerez és ebben az ügyben leveleznek. Egy nap csomagot kapott Kálmán, melyet én vettem át. Kíváncsiságból felbontottam és megdöbbenve láttam, hogy finom vésők, kulcsok és más betörőszerszámok vannak benne. Mikor hazajött és megtudta, hogy mit cselekedtem, egyen akart löni, de könyörgésemre megkegyelmezett és esküt tétetett velem, hogy nem árulom el. Majd pedig elmondotta, hogy néhány nap mulva kifosztják a rimaszombati adóhivatalt. Kálmán ekkor pénzügyőr volt és a kaszárnyájuk egy házában volt a hivattal és így alkalma volt

az ottani viszonyokkal megismerkednie. A kulcsokról ő készített viaszlenyomatot és Kishonti készítette el azokat. Április vége fele egy este Kishonti Rimaszombatra jött és megbeszéltek a betörés részleteit.

Éjfél után mentek be az adóhivatalba, melyet igen könnyű volt kinyitniok. A ház portása azonban a zajra mégis felébredt és alsóruhában leszaladt a pénztárba. Kálmán eloltotta a gyertyát és a portás a sötétben beleütközött Kálmánba, majd pedig a kassza előtt heverő szerzőmokban elesett. Kálmán keresztül ugrott rajta és elmenekült, Kishonti a fal mellett meglapulva várta az alkalmat a szökésre és ez sikerült is neki. Mindketten egy kávéházba mentek és ott egy pénzügyőri társaságba keveredtek, hogy a gyanút elhárítsák magukról. Nemsokára a rendőrség, Fábry rendőrkapitány vezetésével megjelent az adóhivatalban. Egy rendőrt állítottak a kapuba és a néhány perc múlva odaérkezett pénzügyőrök közt Kálmán volt a leghangosabb sőt ő lökte felre az ajtóból a rendőrt, aki nem akarta őket beereszteni. Kálmán ajánlkozott a rendőrkapitánynak, hogy ő behatol a helyiségbe és kezében revolverrel meg is tette ezt. Könnyű volt ezt megtennie — mondotta nevetve Kiszelic Stefánia — ő tudta, hogy senki sincs a hivatalban. A rendőrségen azután többször kihallgatták Kálmánt, mert a gyanu ráterelődött a Kishontival folytatott sűrű távirat és levél váltás következtében. Bizonyítani nem tudtak ellene.

A rendőrség a leányt vissza vezettette a kórházba.

Az aradi rendőrség bünygyi osztályán nagy meglepetést keltett az a törvénytárgyazatnál mutatkozó felfogásbeli eltérés, amely az egyes katonai büntető hatóságoknál divik. Feltűnően nyilatkozott ez meg a losonci katonai kincstár kárára elkövetett betörés tettesének bünygyében. Mint megirtuk, a polgári hatóság befejezte teljesen a nyomozást és arra került volna a sor, hogy a letartóztatott betörőket illetékes katonai hatóságukhoz szállítsák a további eljárás céljából. Tegnap délután egy órakor azt az értesítést kapta az aradi rendőrség, hogy Kishonti Bélát, aki a losonci 25 ik gyalogezred állományába tartozik, átveszi a katonai hatóság, mert tényleges katona szökevény és a miskolci hadbírórság részéről kiadott körözés még ellene fennáll. Mikor szombaton az aradi rendőrség az aradi hadbírórságnál az iránt érdeklődött, vajon Kálmán Ferencet, a Temesváron letartóztatott bűnrészest úgy kezelje-e, mint katonaszökevényt, illetve a nyomozás befejezése után átszállítsa-e a várba, azt a feleletet kapta az aradi hatóság, hogy igen, mert besorozott katona, fogadalmat tett, megkapta a behívót, tehát katonaszökevénynek tekintendő.

Tegnap reggel a miskolci hadbírórság táviratban arról értesítette az aradi rendőrséget, hogy Kálmán Ferencet illetőleg a haditörvénytárgyazat intézkedései nem állanak fenn, mert nem tekintendő katonaszökevényt az által, hogy a behívót részére elküldték és ő azt átvette. Ezért az aradi rendőrség Kálmánt ma délbén az aradi ügyészségre küldötte, ahol egyelőre letartóztatásba helyezték.

Megemlítendő még, hogy Kishonti levelei között találtak egy Temesvárott feladott levelet, amelyet ugyancsak Kálmán irt Aradon élő barátjának és elmondja, hogy ott, a józsefvárosi vasuti raktárnál 2 korona napidíjjal alkalmazást kapott, azonban ezt még nem foglalhatta el, amidőn azonban az irodában megjelent, hogy leendő főnökével beszéljen, ott körülnézett és egy Wiener-féle Wertheim szekrényt látott, azt azonban még nem tudja, milyen nagy a pénzforgalom, majdha hivatalba lép, meg fogja állapítani. Mint már a megemlékezők bizonyítják, erre nem került a sor.

Temesvárról jelentik: *Rátskay* Vilmost, a letartóztatott papnövéndéket a temesvári rendőrség ma szabadlábra helyezte. Az aradi rendőrség ugyanis nem kívánta Rátskaynak Aradra való szállítását, hanem beérte a temesvári rendőrség által felvett jegyzőkönyvekkel, miután a vizsgálat során nem nyert beigazolást, hogy a Kishonti és Kálmán által elkövetett bűncselekményekben része lett volna. Ennélfogva Rátskayt ma szabadon bocsátották és a szeminárium által rendelkezésére bocsátott utiköltséggel még ma hazautazott Felső-magyarországon lakó szüleihez.

Egyházfejedelmek esküje

(Lukács László miniszterelnök Bécsben.)

Saját tudósítónktól.

Budapest, december 9.

Lukács László miniszterelnök vasárnap délelőtt titkárával, Latinovits Endre dr. ral Bécsbe érkezett. A miniszterelnök a magyar palotában szállott meg. Este hat órakor a miniszterelnök hosszabb ideig tanácskozott *Berchtold* Lipót gróf közös külügyminiszterrel. A két államférfi tanácskozása a külügyi helyzet aktuális kérdéseire vonatkozott.

Lukács miniszterelnök ma reggel a magyar palotában hivatalos ügyeket intézett el, fél tíz óra után pedig kihajtatott Schönbrunnba az új hercegségi eskütételére. Tíz órakor tette le Schönbrunnban *Osernoch* János dr. esztergomi érsek, Magyarország hercegségi eskütételére a király kezébe az esküt. A magyar kormány részéről Lukács László miniszterelnök és *Zichy* János gróf vallás- és közoktatási miniszter voltak jelen; az eskümintát *Náray* Szabó Sándor vallás- és közoktatási államtitkár olvasta. A hercegségi eskütétel után *Frentiu* Valér dr. lugosi görög katolikus román püspököt és *Zubkovic* György dr. szentendrei görög keleti szerb püspököt eskette meg a király. Az újonnan kinevezett egyháznagyok az ünnepies aktus befejezése után egyenként magánkihallgatáson jelentek meg a királynál.

Budapestről jelentik: Lukács László miniszterelnök Latinovits titkár kíséretében, valamint *Zichy* János, *Náray* Szabó Sándor államtitkár hat óra ötvenegy perckor az expresszvonattal Budapestre érkeztek.

Budapestről jelentik: Az országgyűlési nemzeti munkapárt ma este nyolc órakor *Ghillyány* Imre báró elnöklete alatt értekezletet tartott, amelynek egyetlen tárgya a parlamenti őrség felállításáról szóló törvényjavaslat volt. *Simon* Elemér előadó behatóan ismertette a javaslatot, amelyet a párt vita nélkül egyhangulag magáévá tett, mire az értekezlet véget ért.

Budapestről jelentik: *Beöthy* László kereskedelmi miniszter ma éjjel reszort ügyek miatt Bécsbe utazott.

Budapestről jelentik: Az ellenzéki pártok intéző-bizottsága ma délelőtt a Kossuth-pártban *Kossuth* Ferenc elnöklésével ülést tartott, amelyen az ellenzék további taktikáját vitatták és állapították meg. A pártok elnökségei a tanácskozás alkalmából főhívják az ellenzéki képviselőket, hogy a válságos helyzetre való tekintettel állandóan Budapesten tartózkodjanak. Az intéző bizottság holnap délelőtt fél tizenegy órakor a néppárt helyiségében tart tanácskozást, szerdán délelőtt tizenegy órakor pedig az ellenzéki pártoknak együttes értekezletük lesz, amelyen a parlamenti őrségről szóló törvényjavaslatot tárgyalják.

TANÜGY.

(—) Elítélt tanító. A vármegyei közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya ma délelőtt *Urban* Iván báró főispán elnöklete alatt *Katona* Gábor medgyesbodzsi állami elemi iskolai tanító fegyelmi ügyét tárgyalta. *Vargassy* Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelő iskolalátogatás alkalmával azt állapította meg, hogy *Katona* elhanyagolja kötelességeit, a gondjaira bízott tanítványok egyáltalán nem tanulnak, nem tudnak semmit. Katonát ma vonták felelősségre a vétkes kötelesség megszegéséért és a fegyelmi választmány száz korona pénzbüntetéssel sújtotta a gondatlan tanítót.

Lemondott a hadügyminiszter és a vezérkar főnöke.

— Váratlan fordulat a monarchia hadvezetőségében. — Az új hadügyi terhek miatt. — *Conrad* és *Krobotin* kinevezése. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécs, december 7.

A király elfogadta a lemondást.

Budapest: Hivatalos helyen úgy az *Aradi Közlöny*, mint a *Pester Lloyd* tudósítói előtt meg erősítették a lemondás híreit. A király ma este már el is fogadta a lemondást és kinevezte a két pozícióra az utódokat.

Egy beavatott, magas állású politikai egyéniség így okolta meg az *Aradi Közlöny* fővárosi munkatársa előtt a lemondást és körülményeit:

— A válság oka nem más, mint az az óhaj, hogy a *kellő helyeken kellő férfiak legyenek*, miután úgy *Krobotin*, mint *Conrad* a hadseregnek büszkeségei, őket nevezte ki a király.

A helyzetet általánosságban rosszabbnak ítélik meg, mert különben nem tételezhető fel, hogy ilyen komoly pillanatokban ok nélkül ezen két felelős katonai helyen változások állottak volna be, ennélfogva a helyzetnek is változását várják. Azonban kijelenthető, hogy a válság mostani, jelenlegi stádiumában *ultimátumról beszélni nem lehet*. A Szerbiával való helyzetet még mindig a legválságosabbnak, legkomolyabbnak tekintik és még mindig az az álláspont uralkodik, hogy *lényeges változásnak kell beállnia Szerbia politikai magatartásában, hogy a háború elkerülhető legyen*.

Auffenberg nyilatkozata.

Bécs: Az *Aradi Közlöny* és a *Neues Wiener Tagblatt* tudósítói ma este fölkeresték az állásáról lemondott *Auffenberg*et, hogy távozásának okáról megkérdezzék.

— Milyen okok játszottak közre excellenciád lemondásánál? — kérdezték a hírlapírók.

— Sajnálom, de erre a kérdésre nem felelhetek.

— Igaz e, hogy a lemondás következménye annak az ígéretnek, amelyet a legutóbbi magyar delegáció ülésén tettek; ez az ígéret arról szólt, hogy a hadügy vezetésében legközelebb jelentékeny változások lesznek!

— Ez lehetséges — felelte *Auffenberg* — de én erről se beszélhetek.

— És ki lesz az utód?

— Még formális döntés nem történt e tekintetben.

A hírlapírók elmondták, hogy a külpolitikai helyzetet illetően a két lemondással kapcsolatban rendkívül aggasztó hírek terjedtek el.

— Ennek megítélése nem az én feladatom — szólt *Auffenberg*. Én csak az igaz ténnyt mondhatom, hogy lemondtam állásomról.

Megcáfolt riasztó hírek.

Bécs: Illetékes helyen a leghatározottabban megcáfolták azokat a háborús híreket, amelyek ma keringtek a helyzetnek már igen közel beálló döntő változásáról szólnak.

Vilmos császár a háborúról.

Berlin: *Vilmos* császár tegnap este beszélgetés közben egy politikusnak ezt mondta:

— Nem értem, hogy miért félnek annyira a háborútól, a mikor az újabb háborús bonyodalom veszedelme véglegesen megszűnt.

Berlin: A birodalmi kancellár november 29-én, születése napján egy gratulációnak a következő táviratban felelt: Fogadja meleg köszönetemet szives üdvözléséért. *Nagyon komoly időket élünk, de azt hiszem, hogy most már túl vagyunk rajta.*

A késő délutáni órákban a szenzáció erejével hatott Bécsben az a váratlan hír, hogy *Auffenberg* Móríc, a közös hadügyminiszter és *Schemua* Balázs, a vezérkar főnöke lemondott állásáról. A lemondás ma délután egy órakor történt Schönbrunnban, ahol a hadsereg két vezérférfia külön kihallgatáson jelent meg az uralkodó előtt. Az audiencián mindketten beadták lemondásukat, amelyet ő felsége egyelőre nem fogadott el, azonban a beavatottak szerint a két miniszter fölmentése gyorsan megtörténik. Az utódokat is kiszemelték. A vezérkari főnököt *Hötendorfi Conrad* fogja követni a nagy felelősséggel járó pozícióban; az új hadügyminiszter pedig *Krobotin* Vilmos lesz, aki a közös hadügyminisztériumban most osztályfőnök.

Ez a két lemondás — úgy jelentik Bécsből — fordulatot jelent a szerb kérdésben. És pedig nem kellemes fordulat. *Hötendorfi Conrad*ról mindenki tudja, hogy másfél évvel ezelőtt azért kellett elhagyni vezérkari főnöki állását, mert *háborút akart kezdeni szövetségünkkel, Olaszországgal*. Ekkor *Schönaich* ült a hadügyminiszteri székben, akit a király rendkívül kedvelt. Viszont *Conrad* a trónörökösnek volt legbelsőbb bizalmasa és a hadseregünkben lévő *háborus párt*nak vezére. *Schönaich* a békét óhajtotta és ezért kintrikálták pozíciójából. A király csak úgy ejtette el kedvelt emberét, ha a trónörökös is beleegyezik *Conrad* távozásába. Így aztán mindkét férfiut fölmentették állásából és kinevezték hadügyminiszternek *Auffenberg*et, vezérkari főnöknek pedig *Schemua* Balászt. *Conrad* azonban lemondása után is állandóan a trónörökös környezetében maradt és titkos vezére a hadsereg kebelében lévő *háborus párt*nak. *Ferenc Ferdinánd* bizalmát változatlanul bírja és például a mezőhegyesi hadgyakorlatra is elhozta magával a fenség. Az ármádiában tudták, hogy *Conrad* még aktív katona lesz egyszer és úgy tekintették, mint az eljövendő háború fővezérét.

A két katonai főméltóság lemondását különféle képen kommentálják. A legvalószínűbb az, hogy se *Auffenberg*, se *Schemua* nem tudták garantálni a hadsereg számára a minap kért új milliokat. Emlékeztet, hogy az új dretnautok számára kilencven millió koronát kérnek újabban, a hadsereg egyéb szükségleteinek millióit pedig eddig még nyilvánosságra se merték hozni, olyan sok. Ugy *Auffenberg*, mint *Schemua* kijelentették, hogy a közös hadsereg fejlesztéséhez szükségesek ez újabb terhek, azonban nem mernek előállani ezekkel a két állam parlamentjében olyan jelenetek után, amilyenekben akkor volt részük, amikor az elmúlt hónapokban a két kormánytól 450 millió hadügyi költség megfizetését kérték.

Az ezzel összefüggő táviratokat és a szerb konfliktus egyéb híreit itt közöljük:

A háború milliós kölcsöne.

Budapestről jelentik késő éjjel: A kormány ma hivatalos kommunikét adott ki a nagy háborús kölcsönről, amelyvel megerősítették az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának tíz nappal ezelőtt küldött táviratait. A kormány jelentése így szól: Teleszky János pénzügyminiszter a Magyar Általános Hitelbanknál az ismert konzorcium képviselőjével megállapodást létesített, amelynek tartalma egy négy és fél százalékos kincstárjegyekben másfél és két évre szóló, százhuszonöt millió koronára rugó kölcsön átvételét képezi.

Bécsben hasonló kommunikét adtak ki, mely szerint az osztrák pénzügyminiszter szintén hasonló körülmények között 4 és fél százalékos kincstárjegyekre százhuszonöt millió koronát vett fel. Így mindkét kormány összesen kétszázötven millió korona aranykölcsönt vett fel, ami a jelenlegi pénzügyi viszonyok mellett igen örvendetes eredmény és mutatja azt a bizalmat, amelyet a külföld a monarchia viszonyaival szemben tanúsít. Remélhető, hogy az a pénzügyi nyugtalanság, amely az utóbbi időben bizonyos körökben mutatkozott, ez által meg fog szűnni.

Érdekes momentum, hogy mindeket államegyszerre, s — ez is külön kiemelendő — teljesen hasonló feltételek mellett ugyanolyan hitelt vett fel.

Megtagadott audiencia?

Bécs: Még a múlt vasárnap történt, hogy Limics szerb követ, aki megvált állásától, gróf Berchtold külügyminiszter útján kihallgatást kért a királytól, hogy benyujtsa visszahívó levelét. Az audienciát mindezekig nem kapta meg. Ilyen körülmények között Jovanovics, az új követ még nem utazik el Belgrádba, új állomáshelyére.

Károly király trónbeszéde.

Bukarest: A parlament ülészakát ma nyitották meg. Károly király a következő trónbeszédet olvasta fel:

— Románia politikája, mely a mérséklet és béke politikájának állandóságával követtetett, az ország legfőbb érdekeivel összeegyeztethető határon belül (Helyeslés.) lehetővé tette nekünk, hogy az összes államokkal barátságos viszonyban éljünk és főleg a nagyhatalmak megkülönböztetett bizalmát élvezzük. Románia abban a törekvésében, hogy a háború lokalizálását elősegítse, a hadviselő Balkánállamokkal szemben semlegességet tanúsított, de figyelemmel kíséri azoknak az eseményeknek fejlődését, melyek országunk számos érdekeit érintik (Helyeslés.) Feljogosítva érezzük magunkat arra a reményre, hogy kedvező eredményeket fog megérlelni a Balkánállamokhoz új összetételükre való viszonyunkra nézve és hogy érdekeink figyelembe fognak vétetni. (Hosszantartó helyeslés és tetszés) Romániát az európai koncert fontos tényezőjének tekintik és a balkáni válság által felszínre jutott kérdések végleges rendezésénél szabad meghallgatásra fog találni. (Hosszantartó helyeslés és brávo kiáltások.) A bizalom, mellyel a nemzet katonáinak kivétel nélkül elismert vitézsége iránt viseltetik, teljesen jogosult (Helyeslés.) A hadsereg abban a helyzetben van, hogy a bizalomnak a jeleit igazolja és mindenkor kész hivatását teljesíteni. (Hosszantartó helyeslés és tetszés.) Az új hitelek, melyek önöktől a hadsereg számára igényeltetni fognak, az önök lángoló hazafiságában fogják megokolásukat találni. (Helyeslés.) Kormányom önöknek tárgyalás véget több törvényjavaslatot fog előterjeszteni, amelyek hivatva lesznek a román állam konszolidálásának és haladásának údvét minden irányban előmozdítani. Nem kételkedem, hogy önök a mostani körülmények között az ország által önökre bízott hivatás magaslatán állanak és a szükséges támogatásban részesítvén a kormányt, teljesíteni fogják a nemzet jogos reményeit, Isten

áldása legyen munkájukon. (Hosszantartó, viharos tetszés.)

Tiltakozás a hazafiatlanság vádjá ellen.

Nagykikinda. A nagykikindai szerb hitközség, mely az ország legnagyobb és legnépesebb hitközsége, tegnapelőtt Bogdán Markó elnök elnökletével közgyűlést tartott, a melyen az elnök indítványára egyhangulag a következő határozatot hozta:

Bizonyos idő óta, főleg a vidéki magyar és német lapokban olyan hírek látnak napvilágot, mintha az itteni szerbség között államellenes mozgalom és elégedetlenség volna észlelhető. Miután más alkalom arra nincs, hogy mi szerbek állástfoglaljunk az alapítlan és céltalanságokkal szemben, a mai közgyűlés, mint az itteni szerbség leghívatottabb képviselője kijelenti, hogy a rosszakarátu híresztelések teljesen valótlanok és méltatlankodással töltenek el mindnyájunkat. Mi eddig sem szorultunk tanúra, a ki kioktasson bennünket az iránt, hogyan kell a fajszeretetet és a hazaszeretetet összeegyeztetni és harmóniában megtartani és nem szorulunk ezentul sem. A hitközség azonkívül megváltoztatni határozta a korábbi közgyűlésnek azt a határozatát, amellyel a háborúban elesett és megsebesült szerbek segítésére saját pénztárából 20 000 koronát szavazott meg. A hitközség ezt a határozatot oda módosította, hogy adományát 5000 koronára szállította le és ennek kiadását is a felettes hatóság jóváhagyásától tette függővé.

Adó és háború.

Budapest: A városok kongresszusának küldöttsége ma délután tisztelettel Teleszky János pénzügyminiszternél. Bárczy István polgármester arra kéri a pénzügyminisztert, hogy az új adótörvények életbeleptetését egy esztendőre halassza el. A pénzügyminiszter így válaszolt:

— Az új adótörvény életbeleptetése nem jár különös nehézséggel. Az életbeleptetést nem függeszthetem fel, csak abban az esetben, ha a háború addig kitörne.

Szerbia tüntetése.

Belgrád: Az államtanács kiutalványozta az új adóirai vasút tervező mérnökeinek a tiszteletdíjat s a szkupsina, amely e héten összeül, mindjárt legelső ülésén megfogja szavazni a vasútépítés költségeit.

Az elgyengült szerb hadsereg.

— Nincs löveg, nincs felszerelés. —

A balkáni béketárgyalások a keleti harctéren csak fegyverszünetet eredményeztek, de a két hadsereg Csataldsánál a végleges békéig fegyverben állva néz farkasszemmel. A nyugati harctéren azonban annyira befejeződött a háború, hogy a balkán szövetségesek csapataik jórészt vissza is vontak már, különösen a szerbek siettek hazaszállítani a balkáni harctérről seregeiket.

A fegyverszünet beköszöntésekor a szerb hadsereg elosztása a következő volt: Monasztirnál táborozott Sándor trónörökös első hadseregének negyedik divíziója. Az első hadsereg negyedik divíziója és a harmadik hadsereg egyik brigádja El-Bassan Tirana felől az albán partok felé vonult, Medua-Alesszió és Durazzo vonalában pedig a negyedik hadsereghez tartozó két erős brigád helyezkedett el. Drinápolynál a bolgár ostromlókat támogatta a második hadseregből odavezényelt két divízió. Végül a szandsákban a negyedik hadsereghez tartozó brigád operált. A harmadik és negyedik hadsereg többi csapattestei az elfoglalt területeken elosztva teljesítették szolgálatot.

Ezekből a csapattestekből a mai napig a trónörökös hadseregének zömét Monasztir vidékéről vasuton hazaszállították Szerbiába és ott jórészt a Belgrád-Nis közötti vonalon helyezték el. Az albán tengerparton levő csapatokat görög szállítóhajókön viszik sürgősen Szalonikiba, ahonnan vasuton folytatják útjukat haza. A negyedik hadsereg ama brigádja, amely a novibazári szandsákokat szállította meg, továbbra is ott marad és nem utolsó feladata lesz az, hogy a szandsák szerb

lakosságából miniciát szervezzenek. — A szerb kormány ezenkívül a népfelkelés harmadik osztályát és valamennyi tartalékos tisztet behívta és sürgős kiképzésben részesíti a hadkiegészítő központokon. A bandák szervezése és újra fegyverzése is folyamatban van.

Szerbia az első és második népfelkelő osztályból összesen tíz gyaloghadosztályt tud kiállítani, továbbá még egy pót-divíziót. A sorhaderegben tamadt hiányok pótlására elsősorban is ezt a póthadosztályt használták fel. Október végéig hivatalos közlések szerint a szerbek veszteségei ezek voltak: elesett hatvan tiszt és haromezer altiszt, közlegény és megsebesült kétszáz tiszt és tizezernél több közkatona, elhunyt hatszáz ember, megbetegedett ezer katona. Összesen tehát 15.000 embert veszített a szerb sereg októberig, ha a hivatalos adatokat teljesen hitelesnek fogadjhatjuk el. November folyamán meg újabb jelentős veszteségek érték a szerb csapatokat Koprulú, Gosztivar, Demirkapu és Prilep melletti ütközetekben, továbbá Monasztir bevetelénél. Az újabb veszteségek legalább is akkorak, mint a november előttié, úgy, hogy az így tamadt hiányok pótlására a pót-hadosztályt kétszegtelenül teljesen felhasználták már. Még így is feltűnően nagy a tiszt-hiány, amit az bizonyít, hogy egyes ezredekél a vezető tisztek helyét kénytelenek altisztekkel kitölteni.

Felszerelés tekintetében sokkal nehezebben lehet megállapítani a szerb hadsereg ezidő szerinti arckeszéget. A balkáni harcoktavoli szemlélője előtt is valószínűnek látszik azonban, hogy a szerb hadműveletek nagy anyagvesztésekkel is jártak. Nem lehet tudni, hogy milyen töltény és ágyúvédék tartalék hadikeszlete van még a balkáni harcok után Szerbiának, annyi azonban bizonyos, hogy otthon a belgrádi nisi és kragujeváci arzenálokban csak kezi löfegyvertípusokat tudnak előállítani, az ágyúvédéket külföldről kell beszerezni. Nincsenek számadatok arról, hogy az eddigi harcokban mennyi lövedéket használtak el a szerbek és mennyi vált használhatatlanná. Tény azonban, hogy Kumanovónál és Monasztirnál sok ágyút és löszert szakmányoltak a törököktől a szerbek. Állítólag száz Krupp fele ágyú és hozzávaló lövedék jutott a szerbek birtokába és ezzel a szakmánnyal kétszegtelenül kiegészíthették az elhasznált, tönkrement és elvesztett tüzérségi hiányok egy részét. Igen sok kötszer, ruha és cipő ment tönkre, használatot el a két hónapos háborúban és alighanem sok pénzébe, hosszú idejébe került Szerbiának, amíg mindezeket a szükségességeket újra beszerzi.

Kétszegtelen tehát, hogy újabb háború esetén Szerbiának rengeteg mennyiségű hadifelszerelést és anyagot kell külföldről hozatnia, ami nem könnyű dolog. A hadiszereket ugyanis csak délről, nevezetesen Szalonikán keresztül szállíthatják Szerbiába és ez olyan hosszantartó, bonyodalmas út, hogy a hiányok gyors pótlásáról sem most, sem az esetleges háború egész tartama alatt nem lehet szó. Mindezt tekintetbe véve bizvást elmondható, hogy Szerbia igen gyöngén van felkészülve egy második háborúra.

A londoni értekezlet feladata.

London: A békekonferencia december 13-án ül össze, de kérdés, vajon akkor már megkezdheti e tárgyalást, mert december 13-án valószínűleg még nem lesznek Londonban a delegátusok és előbb mindenestre bizonyos formákat el kell intézni. A konferencia helye a St. James palotának az a része lesz, amelyben Connaught hercege Kanadába való elutazása előtt lakott.

A nagy követek konferenciája figyelemmel fogja kísélni a béketárgyalást, s ott, ahol a háború következményei a nagyhatalmak érdekeit is érintik, tanácsukkal és segítségükkel fogják a béketárgyalókat támogatni.

Törökország Szerbia ellen.

Páris: Kiamil basa nagyvezér a Temps konstantinápolyi tudósítójának a következőket mondta: Törökország nem mondhat le Drinápolyról és nem engedheti meg, hogy Szerbia Albániát ketté vágja csak azért, hogy a tengerhez eljusszon.

Görögország is békül.

Konstantinápoly: A görög kormány legközelebb pénteken szintén alá fogja írni a fegyverszünetről szóló jegyzőkönyvet, hogy delegátusait elküldhesse a londoni béketárgyalásokra, amelyek szombaton fognak megkezdődni. Az aténi kormány ezt hivatalosan közölte a portáival.

Állami halgazdaság Aradon.

— Szabályozzák a Marost. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, december 9

Serényi Béla földmívelésügyi miniszter a Ház mai ülésén hosszabb beszédet mondott, melyben többek között a Maros szabályozásáról is szólt.

— A Maros szabályozásának ügyében — mondta a miniszter — az érdekelt kamarák már peticionáltak is. E kérdés fontosságától át vagyok hatva, mert sehol indikáltabb a hajózhatóság, mint ott, ahol az illető folyó heterogén termelési területeket köt össze, amilyen a Maros, amely összeköt területeket, ahol kő van, fa van, olyan területekkel, ahol ezek nincsenek. Minden folyó hajózhatóvá tételénél okosan és józanul gondolkodó szabályozónak első sorban oda kell tendálni, hogy az ilyen heterogén termelési viszonyokkal rendelkező területek összekötve legyenek. A Marosnak egy nagy baja van, nevezetesen, hogy Szegedtől Piskiig háromszáz kilométert tesz ki az az ut és ez az ut összesen százhusz méter esést mutat, tehát kilométerenként négy deciméter az esés, ami nagyon rossz s ami a folyón felfelé való hajózást egy bizonyos fokig problémátikusá teszi. A hajózhatóság barrierje egy deciméternél van. Azok a folyók, ahol kilométerenként nincs több esés az egy deciméternél a legjobban hajózhatók. Mindentűnt, ahol ezen felül van az esés, költséges, mert erős vontatással lehet csak megoldani. Mindazonáltal intézkedések történnek, dolgoznak is, kanyarodásokat, sarkerőditéseket csinálnak, mintegy fél millióval a Marosnál és a jövőben több lesz a fedezet és meg fogjuk ezt a nehéz kérdést oldani. (Élénk helyeslés).

Megemlítette a miniszter, hogy tógazdaságot rendez be több városban, elsősorban Aradon és Szegeden a haltenyésztés előmozdítása céljából.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Előadás Arad város rendezéséről. A társadalomtudományi társulat aradi fiókjának meghívására vasárnap délután érdekes előadást tartott a városháza közgyűlési termében Agache Alfréd párisi egyetemi tanár. A francia professzor a modern városrendezésről beszélt, még pedig nem csupán elméleti szempontból, hanem már gyakorlatban is felhasználta és bevált tények ismertetésével. A városrendezésnél három elvet kell szem előtt tartani: a hasznoságot, a szépséget és az esztétika kívánságait. Hogy egyaránt hasznos legyen a régi és új városrészek élete: arra kell törekedni, hogy kirívó ellentét ne legyen közöttük. A hasznosság szempontja követeli meg azt is, hogy csatornáival, vízvezetékekkel, parkírozott terekkel lássák el az egész várost. Az esztétikai és szépségszempont kívánságai a modern épületek, nem túl hosszú és terekre nyíló utcák, az épületeknek, közintézményeknek bizonyos rendszer szerint csoportosítása: üzleti, tanuló, hivatal és munkás városrészek létesítése. Agache tanár elvei szerint több ausztráliai város épült és az ő kívánságai jutottak érvényre Dunquerque rendezésében is. Az előadást vetített képek illusztrálták.

(*) Gyűjtés a szegénytanulóknak. Az ideai farsangi naptárból az aradi szegénytanulókat segélyező egyesület tradícionális bálja is kimarad. Az egyesület vezetősége a mai nyomtasztó hangulatot nem találja vigadásra alkalmasnak, de mivel annak a nemes céljának a gyakorlása, amit magára vállalt, nagy anyagi kötelezettségekkel jár, elhatározza, hogy gyűjtéssel veszi igénybe a társadalom jólelkű támogatását. Hauser ezredesné elnökő a napokban hívja össze a védasszonyokat értekezletre, amelyen megbeszéli a gyűjtés részletekét. Hogy a szegénytanulók egyesületének ez a mozgalmi mily méltányos és jogos alappal bír, bizonyítja, hogy most ruházott fel hatszázötven sze-

gényorsú iskolásgyermekek jó, meleg téli ruhával és cipővel. Az egyesület ezenkívül a téli hónapok alatt állandóan négyszáz gyermeknek meleg ebédet ad az ingyenkonyhán. Az egyesület eredményes működése iránt Arad társadalmi mindig élénk érdeklődéssel viseltetik. A ruhakiosztáson is számosan vettek részt. Az ünnepélyen Kovács tanácsnok szép beszéd kíséretében emlékezett meg Hauser ezredesné nemes szívű működéséről s szavainak befejeztével gyönyörű, rózsából és ibolyából összeállított csokrot nyújtott át az elnöknek. — Széchenyi Kázmérné mint minden esztendőben, úgy ez évben is 52 pár érmelegítőt készített a gyermekeknek, akik között szétosztották ezt az ajándékot is.

(*) Az aradi polgári jótékony nőegylet folyó évi december hó 17-én kedden délelőtti fél 12 órakor a város I. sz. emeleti tanács termében rendhiveli közgyűlést tart, melyre van szorcsénk az együletnek tagjait ezennel tisztelettel meghívni. Varjassy Lajos polgármester egyesületi elnök. Özvegy Purgly Lajosné fővédasszony.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Heti műsor:

Kedd: A miniszterelnök, komédia.

Szerda: A miniszterelnök, komédia.

Csütörtök: A Kalvineum nagy hangversenye. (Általános bérletszűnet.)

Péntek: Éva, Lehár nagy operettje. (Először.)

Szombat: Éva, operette.

Vasárnap: Délután: A szép gárdista, operette. Este: Éva, operette.

A miniszterelnök.

(Komédia 3 felvonásban, Irta: Nagy Endre. Bemutató előadás.)

Maradjunk meg Nagy Endre darabjáról írva annál a meghatározásnál, amit a szerző adott A miniszterelnök urnak, Komédia. Nem bohózat, nem vígjáték, nem is életkép, hanem komédia. Ha Nagy Endre ezt a kétségtelenül mélyebb filozófiával megkonstruált szindarabját egyszerűen komédiának tartja, akkor máris jelentős írói pályájának egyik emlékeztető etappéjához érkezett el. Nagy úri gesztussal adja át a nyilvánosságának egyik sikerült írói munkáját, mondván „íme egy darab élet, látom, tudom, hogy amit adok, mélyen vág bele a mi egész potemkin erkölcsünkbe, mondhatnám komoly iránydarabnak is a darabomat, de én komédiának tartom, mint komédiának egész társadalmi berendezésünket, minden hazugságával, álmodásával és nagyképűségével.“ Mikor egy író idáig felemelkedett, akkor új, nagy ígéretek beteljesedését remélhetjük tőle. A miniszterelnök ur után következnek majd Nagy Endre igazi színműirői sikerei és a komédiából nagy problémákat tárgyaló súlyos értékű színművek sarjadzanak.

Minden a látszaton mulik. Ez a magva Nagy Endre sikerült Komédiájának. A miniszterelnök eltéveszti az ajtót és egy randevu hely helyett egy szegény postatiszt lakásába nyit be. A kihivatalnok egyedül fogadja a lakásban, a kegyelmes urat szelidebb gutautés éri. Jönnek a mentők, a rendőrség, a riportter, másnap a lapok — pártállás szerint — kommentálva hozzák a hírt és Benke postatiszt karrierje meg van csinálva. Benke protektor lesz, Benke a látszathól, — a feleségének a miniszterelnök a szeretője — nagyszertien megél, vagyonosodik és végül még azt is hajlandó volna elhinni, hogy a felesége valóban szeretője a miniszterelnöknek. Komédia ez, melyen filozófiát mutat a szerző és mulatunk vele együtt mindnyájan. A panamisták, stréberek, protekció-hajhászok hamarosan negyestül szélhámost csinálnak a kis postatiszthól, aki a jóléttel veszedelmes parazitává vedlik át. Nem csinál semmit, még csak utána sem jár a megbízói dolgának, elég a látszat. Őt megfizetik, mert barátja a — miniszterelnöknek és aki még erre a barátságra is költ, az már másképp is úgy intézte a dolgait, hogy azoknak sikerülniük kell. Így mondja Nagy Endre és így is van. Akárhány állítólagos kijáró van ebben a protekciós országban, aki felveszi a honorariumot és a füle botját sem mozgatja. Ha sikerül a dolog, akkor íme eredményes volt a közbenjárása, ha nem — hát legfeljebb visszaadja a sápot. És a legtöbb nagyság pedig csak látszatra az, olyan mint Benke, akinek a lakásán, egy más lakás helyett, ül meg a guta egy embert, aki véletlenül a miniszterelnök.

Sok szíporakázó ötlettel fűszerezve adja ezt a komédiát három felvonásban a szerző. Helyenként viharos kacagás kíséri Nagy Endre ötleteit. Alakjai az élethől összeválogatott emberek, akiket mindennap lá-

tunk, akikben a színpadon látva, jó ismerősöket időzölünk.

A miniszterelnök ur szép sikerrel került színre. Benke Dániel szerepében Deli Lajos jutott jó szerephez, melyet ki is aknázott. A kihivatalnokból ügyes pózzal változott át befolyásos egyéniséggé. Nem tulozott, keresetlen eszközökkel ért el spontán hatást. Az ő rendezése mellett a gördülékeny szép előadás sikeréből bőven kivette részét Novák Irén, aki Benkénét adta egyéni művészetének minden szeretetreméltóságával. Beregi dr. a szanatóriumi orvost játszotta nagy effektussal. Várnay (Grünfeld) sokszor megkacagatta a közönséget. Fászkerty Mariska meglepő rutinnal játszotta meg a miniszterelnököt. Szendrey töl elegáns miniszterelnököt láttunk. Előnyösen szerepelt Grünfeld Linka szerepében Nagy Etelka, egy fiatal segédzáró és az inas szerepében ügyes volt Nagy Dani. A közönség tetszéssel fogadta az ujdonságot. H. G.

* Herczeg Ferenc az aradi Calvineum ünnepén. Az ünnep rendezősége ma azt az értesítést kapta, hogy Herczeg Ferenc, a kiváló író szintén résztvesz a december 12-iki ünnep műsorában. A végleges programot, minthogy még újabb közreműködők választását be kell várni, csütörtök reggel teszik közzé.

* A színigazgató közleményei. Éva. Valami furcsa, szinte lázas hangulat vett erőt az aradi színház operett személyzetén. Eddig még sohasem tapasztalt buzgalommal és lelkesedéssel készülnek Lehár legújabb operettjének, az Évának előadására, amelynek premiérje pénteken lesz az aradi színházban. Nem akarunk felesleges dicsérő jelzőket pazarolni erre a darabra, nem kell a közönség figyelmét külön felhívni erre az operettre, hiszen minden dicséretnél és magasztalásnál többet mond ez a két szó: Lehár operett. Ebben benne van minden szépség, finomság, amelyet kellőképp honorált már minden város közönsége, ahol az Éva színre került. Az Éva kettős szereposztásban kerül színre. Az első három este Dióssy Nusi játssza a főszerepet, a másik három előadásban Kállay Jolán. — A miniszterelnök. Nagy Endre szellemes vígjátéka ma ismét színre kerül. Holnap ugyancsak A miniszterelnököt játsszák és a nagy sikerre való tekintettel, bizonyára még sokszor fog szerepelni az ideai műsoron.

* Amerikai detektívdráma az Apollószínházban. Az Apolló színház új műsorát az amerikai képek dominálják. Elsőrangú a műsor valamennyi száma, de különösen emítésre méltó az „Egy detektív veszélyben“ című fenomenális dráma, amely nem a sablonos detektívörténeket mintájára készült, hanem teljesen eredeti úgy a cselekménye, mint a technikája. A legmodernebb eszközök felhasználásával dolgozta fel az amerikai filmgyár az idegizgató cselekményt. Ennek a darabnak minden egyes jelenete külön meglepetést tartogat a néző számára. A csodálat hangján nyilatkozott erről a detektívdrámáról a közönség, amely a legilletékesebb bírálója a moziképeknek. A műsor másik slágere, a „Derby győztese“ szintén kiváló kép. A versenyállók rejtelmeit hozza élénk nagyon érdekes szerelmi történet keretéből. Valódi lövésznyt látunk a képen, amely a detektívdrámával együtt holnap kerül utoljára bemutatásra. Szerdán a legújabb képeket vetíti az Apolló színház.

* A nagyváros haramiája. (Norvég detektívdráma az Urániában.) Hiábavaló minden próbálkozás, ötlet és kivitel dolgában a norvég mozi-filmeket aligha közelíti meg egyetlen más film is. Itt van az Uránia jelenlegi norvégslágerja, melynek harmadik felvonásában egy olyan üldözési jelenet játszódik le, amilyent eddig még egyetlen képen sem láttunk. A Szép Károly néven szereplő apacs üldözés közben a háztetők sürgönydrótjain kuszik végig, olyan izgalmat váltva ki a nézőből, amilyent eddig sohasem tapasztaltuk. Már-már nyomába érnek a rendőrök, mikor padlásablakokon kuszik be a házakba, a ház előtt rohanó folyóba veti magát, végigüldözik egy forgó hidon, ismét halálos küzdelem után a tengerbe ugrik, ahonnan fuldokolva vonszolják partra, ahol

az agyonhajszolt ember báli ruhás szeretője karjaiban meghal. Nem sablonos áradozás, mikor a legnagyobb elragadtatással emlékezünk meg az Uránia kolosszális látványosságáról, melyet kedden mutat be utoljára. 175

* Állandó képkiallítás Nagy Géza fényképész kapualjában. Műtermi felvételek naponna d. e. fél 9-től d. n. 4-ig. Interieur felvételek saját lakáson, ugyszintén kis kép után Patin, Sepie Aquarel, Pastel nagytás és egyéb külső felvételek szolid árak mellett eszközöltenek Arad, Andrassy tér 22. sz. Polgári takarékpénztár épületében. Telefon 922.

* 60 kötet könyv 1 kor. 40 fill.-ért, 180 hangjeggy 2 kor. 40 fill.-ért kaphatók kölcsönzésre Kerpel Izó kölcsönzőintézetében, Aradon.

Kormánynyilatkozat a riasztó álhírek ellen.

(Serényi Béla gróf a pénzügyi betétekről.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, december 9.

A magyar kormány megbízásából Serényi Béla földművelésügyi miniszter a képviselőház mai ülésében megnyugtató nyilatkozatot tett a szakadatlanul felmerülő riasztó álhírekkel szemben és ünnepélyes kormánynyilatkozatban kijelentette, hogy aggodalomra nincsen ok. A közönségnek semmi oka nincs arra, hogy a pénzügyi betétekről kiivegye, mert nevetséges feltevés az, hogy még háboru esetében is ezek a betétek veszedelemben forognának. Igen helyesen hangoztatta a miniszter, hogy a társadalom minden egyes tagjának, első sorban a vezető intelligenciának arra kell törekednie, hogy a népet az ország ereje és gazdasági erős helyzete iránt megnyugtassa és bizalmát fokozza. A miniszter beszéde el is érte hatását és hallgatóságában igen jó benyomást keltett, aminthogy remélhetőleg az országban is általános megnyugvást fog kelteni.

A szenzációs beszédről a következőket jelentí tudósítónk:

Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter ma a képviselőházban, Lukács László miniszterelnök megbízásából, a következő szenzációs kijelentéseket tette:

— A miniszterelnök megbízásából egy kijelentést kell tennem. Sok értesülés jött arról, hogy vidéken és a fővárosban a közönség bizonyos átírtól vezettelve a pénzügyi betéteket megrohanja, betéteit kivesszi, attól félve, hogy háboru esetén a takarékbetétek veszélyben forognak. A kormányelnök megbízásából kijelentem, hogy kötelessége a magyar társadalomnak, a közönségnek és a tisztességes sajtónak és mindenkinek, aki lelkiismeretes, aki becsüli és szereti az ország ügyeit, hogy az ilyen komoly pillanatokban ne a gyűlölködést keresse az egymással való érintkezésben. Bűn volna, ha ilyen válságos helyzetben nem biznánk az ország erejében és nem volna bizalmunk a hadsereg erejében és becsületében. Nekünk, akik az ország ügyei fölött őrködünk és a képviselőknél, akiket ideküldtek, kötelességünk a most mondott elveket hirdetni és megnyugtani a közönséget, mert csak így lehet lerógnunk azt a kötelességet, amelylyel az országgal szemben tartozunk. Ott, ahol az ország mezőgazdasági termelése legreálisabb számítás mellett négy milliárdról öt és fél milliárdra emelkedett, ott koránt sincs aggodalomra és riadalomra ok. Ujra felkérem a tisztességes társadalmat, lelkészeket, jegyzőket, sajtót, hogy keltsen megnyugvást az ország ereje és gazdasági helyzete iránt, emelje és fokozza a közönség bizalmát s főleg ne becsületesen és ne nézze le az általunk fentartott igen jó és becsületes hadsereget. (A Ház zajosan megőljenezte a miniszter beszédét.)

HIREK.

Kié lesz az orosz trón?

— A cár öccsének tukos házassága. —

Távirati tudósítás.

Páris, december 9. Pétervárról egy hírt jelentenek, amely nemcsak Franciaországban, hanem az egész művelt világban a legnagyobb részvétet és a legőszintebb emberi érzést fogja kelteni. Már most egészen bizonyos, hogy a cári párnak egyetlen fia oly egészségi állapotban van, amely semmiféle munkát meg nem enged. Az orvosok véleménye szerint a gyermek egészségét a legnagyobb veszedelem fenyegeti. A cárevics hemofiliában, vérző betegségben szenved, azaz szeri baja következtében a véredények minden ellenálló képességüket elvesztették, úgy, hogy minduntalan külső és belső vérzések állnak be, amelyek a gyermeket rendkívül gyöngítik. A cárevics legközelebb anyjával és négy leánytestvérével a Fekete-tengeren lévő Gagriba megy.

A hivatalos orosz körök már most foglalkoznak azzal a kérdéssel, amely a cár betegségéből következik és a melynek megoldása rendkívül nehézségekkel van egybekötve. A cárnak van egy öccse, Mihály nagyherceg, a ki most harmincnégy éves és a ki a cárevics halála esetében az orosz trón meg fog illetni. Ez a nagyherceg nemrég titokban feleségül vette egy orosz tisztnek elvált feleségét s ebből a viszonyból több gyermeke született és a ki néhány héttel ezelőtt újra egy fiúgyermekkel ajándékozta meg. A mikor a cárevics betegsége komoly formát kezdett öltetni, Mihály nagyhercegeél kísérleteket tettek, hogy házasságát bontsa föl, a melyhez a cár soha sem adta beleegyezését. De Mihály nagyherceg határozottan vonakodott gyermekeinek és feleségének boldogságát Oroszország császári koronájáért föláldozni. A nagyherceg elhatározása végleges.

Már most a trónhoz legközelebb állnak az elhunyt Valdemár nagyhercegnek fia, továbbá Ciril nagyherceg, aki koburgi hercegnőt vett feleségül, Boris és András nagyhercegek, akik közül a két utóbbi nőtlen. Ugyilatszük azonban, hogy a trónöröklés dolgában más döntés fog elkövetkezni, amely kizárólagosan a cártól függ. Ha Nikolajevics Miklós nagyherceg lenne trónörökös, aki egy montenegrói hercegnőt, Leichtenberg hercegné elvált feleségét vette el és akinek házassága gyermektelen, akkor ezt Franciaországban nagyon szívesen látnák, mert ez a nagyherceg Franciaország rajongó barátja.

Eddig még nem történt döntés és mindenestre meg akarják várni, vajon a kaukázusi jó levegő helyre fogja-e állítani a cárevics egészségét.

— Elhunyt hadtestparancsnok. Bécsből jelentik: A volt bécsi hadtestparancsnok, Wertsbach Hadamar tábornok ma meghalt.

— A második katolikus templom építésének ügye, mint ismeretes, a szerdai közgyűlésen döntés alá kerül, mert a templomépítőbizottság kérelmére a közgyűlésnek el kell rendelnie a tervpályázat kiírását és a zsűri tagjait meg kell hívnia. Most az utolsó pillanatban többek részéről az az eszme merült fel, hogy a templomot ne a Ferenc-térre, hanem a Boros Béni-téren, a Karolina utca tengelyének folytatásában építtesse fel a város. Domány József törvényhatósági tag indította meg ezt a mozgalmat, s közölte ezt a tervet Mülek Lajos doktorral, a templom építészeti bizottság elnökével, Varjassy Lajos polgármesterrel és Lőcs Rezső gazdasági tanácsnokkal. A polgármesternél ma délelőlt megbeszélés történt ebben a kérdésben, amelynek az az eredménye, hogy a város vezetősége ragaszkodik a közgyűlésnek ahhoz az elhatározásához, amellyel a templom helyét a Ferenc-térre jelölte ki és a közgyűlésen is ezt az álláspontot képviseli.

— Egy uriaszony szerelmi drámája. Megirtuk, hogy szombaton a lipótvárosi kaszinóban Földiák András agyonlőtte magát. Mára kiderült, hogy érdekes oka van az öngyilkosságnak. A rendőrség megállapította, hogy ugyanabban az időben, amikor Földiák öngyilkos lett, Grósz Béla ostornyelgyáros felesége is öngyilkosságot követett el. Revolverrel agyonlőtte magát. A golyó a lépőt, a májat és a tüdőt szakította át. Grószné vasárnap reggelre meghalt. Megállapították, hogy a két öngyilkosság között összefüggés van. Földiákot gyöngé érzelmek fűzték Grósznéhoz, amiről a férj nem tudott. Tegnapelőtt a fiatal ember telefonon beszélt az asszonnyal, a beszélgetésbe véletlenül bekapcsolták a férjet is, aki ugyanakkor kérte felesége telefonszámát. Így aztan a férj rájött a dolgra és a szerelmesek elhatározták, hogy öngyilkosok lesznek.

— Halálozások. Özvegy Babics Jozsefné 74 éves korában Aradon e hó 7-én Gajban levő lakásán meghalt. Ma délután temették el nagy részvét mellett.

Öz. Müncz Ferencné szül. Róth Rozália életének 65-ik évében hosszas szenvedés után folyó hó 8-án meghalt. December 10-én, délután 2 órakor temetik a Hunyadi utca 1. sz. gyászszobából. Az elhunytat kiterjedt előkelő család gyászolja.

— Tolvaj főiskolai hallgatók. Bécsből jelentik: A kiviteli akadémián napról-napra eltűnődek a téli kabátok és felöltők. A két utolsó heten 40 kabátot és felöltőt loptak el. Ujabbban detektívet alkalmaztak, a kiknek sikerült a tolvajokat két akadémikus személyében letartóztatni. Mindkettőnél találtak az akadémia könyvtárából eltűnt jegyzéket. A megtévedt akadémikusokat átadták az országos törvényszéknek.

— Pop Cs. István dr. ál-fia. Az aradi rendőrségen megjelent Jungreis Lajos, a Vadász-kür: kávéház főpincere és panaszt emelt Negrociu-Fekete Mihály viágosi lakos ellen. A fiatal ember — mondotta feljelentésében — néhány héttel ezelőtt két aradi uri fiu társaságában lejött a kávéházba, pezsgőt rendelt és azt mondotta, hogy ő Pop Cs. István országgyűlési képviselő fia, hitelezem neki a mulatság költségeit. Megtettem, azonban másnap megtudva, hogy a képviselő urral semmiféle rokonságnban nem áll, levelet írtam neki és fizetésre szólítottam fel. Pénz helyett egy váltót küldött, hogy Negrociu-Fekete Mihálynak hívjak és minthogy azóta többször megismételt felajánlásra még választ sem ad, kérem az eljárás megindítását. A főpincér panaszát jegyzőkönyvbe vettek.

— Elitették a Vasipari gyár igazgatóját. Szathmáry Béla dr. aradi rendőrbíró ma hozta meg ítéletét az Aradi Vasipari Részvénytársaság igazgatójának, Gedeon Jánosnak többször ismertett ügyében és az 1884. évi XVII. törvénycikk 66. és 157. szakasza alapján 200 korona, ugyanazon törvénycikk 87. szakasza alapján 150 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet indokolása szerint a bíró beigazolta, hogy az igazgató maga ugyan nem lépte túl azt a hatáskört, amelyet a törvény a tanulóknak fegyelmezésére vonatkozólag neki megszab, de túrta, hogy nem illetékes egyének verjék a tanulókat és 15 olyan tanuló tartott a telepen, a kikkel szerződést nem kötött.

— Jakabffy Iván megtagadott utlevele. A rossz u-ra tevedt Jakabffy Ivánról egyik aradi lap azt írta az elmúlt hetekben, hogy az aradi rendőrségtől utlevelet kapott Amerikába. Ez téves hír. Ma ugyanis egy aradi ügyvéd megjelent a rendőrségen és utlevelet kért Jakabffy számára. A főkapitány kijelentette, hogy nem teljesíti a kérelmet, mert Jakabffynak a hatóságokkal elintézetlen ügyei vannak. A szerencsétlen sorsra jutott fiatal embert különben tegnap fosztotta meg tartalékos hadügyi rangjától a szabadkai huszárezred becsületügyi választmánya.

— Aki gyilkossággal vádolja önmagát. Az aradi rendőrségnek különös eset jutott ma tudomására. Mészáros Alajos Teleky-utca 14. szám alatt lakó kereskedősegéd ma végjárta az ismerőseit és elmondta nekik, hogy tegnap éjszaka megölt egy aradi szerb embert. A nyomtérkedvéért megmutatta a kezét, amely tele volt sebbel és a ruháját, amelyről csurgott a vér.

— A gyilkosság úgy történt — magyarázta a zavaros tekintetű férfi — hogy én tegnap este a Radnai-úton ballagtam. Elöttem ment két paraszt férfi, akik szerbes kiejtéssel beszéltek és nagyon szidták a magyarokat. Én emiatt leintettem őket, a szerbek nekem estek és véresre vertek. Én felkaptam egy karót és az egyiket úgy fejbevágtam, hogy rögtön meghalt.

A különös eset hírére ma délután elmondták a rendőrségen is. Két detektív kísietett Mészáros lakására. Ottthon találták, a keze és a ruhája csakugyan véres volt. A titkosrendőrök előtt is megismételte önvádoló vallomását. A rendőrség emberei azután kimentek a Radnai útra, hogy bezárítsák az átlitolagos holttestet. De halottat nem találtak. Ezért Mészároset nem tartóztatták le. A rendőrség azt hiszi, hogy a kereskedősegéd elméje a háborús hírek hatása alatt megzavarodott. Valószínűleg összeverekedett valakivel és a gyilkosságot hozzá kombinálta. A nyomozást egyébként még nem fejezték be teljesen az ügyben.

— Uj utazási kedvezmények az Arad és Csanádi Egyesült Vasutak vonalain. Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak igazgatóságától nyert információk alapján közöljük, hogy az Acsev. a gyorsmotorvonatokon jelenleg érvényes utazási kedvezményeket 1912. évi december hó 31-ével megszünteti és 1913. évi január hó 1-ével új, az összes személyszállító rendes vonatokra kiterjedő utazási kedvezményt engedélyez, mely abban áll, hogy a kedvezményes utazásra jogosító igazolvány tulajdonosa bármely személyszállító rendes vonaton az I. kocsiosztályban egy egész II. osztály, a II. kocsiosztályban egy fél I. osztály és a III. kocsiosztályban egy fél II. osztály, a használt vonatnemnek megfelelő menetjegy váltása mellett utazhatik. Eme utazási kedvezményben részesülnek az Arad, Csanád és Hunyadmegyékben, Arad és Szeged városokban lakó állami alkalmazottak, továbbá a megyék és városok alkalmazottai, az Acsev. vonalait érintő közszolgák jegyzői és képeztett segédjegyzői, a fenti megyék és városokban lakó állami, községi és felekezeti tanárok, tanítók és lelkészek (lelkészek csak az esetben, ha egyúttal rendes és állandó iskolai hitoktatók), az aradi szimfóniatajtagjai; mindezek nejei és kiskorú, általuk elstartott gyermekeik; ugyanezek, ha nyugdíjazottak is. E kedvezményre jogosítottaknak, hivatali főnökségük által igazolási záradékkal ellátott belyegtelen kérvényre, évi arcképes igazolvány, avagy egyszeri utazásra jogosító igazolvány adatik ki. Az évi arcképes igazolvány kiállítására azokra nézve, akik gyakran veszik igénybe a kedvezményt, kötelező. Az arcképes igazolvány kiállítás díja 2 korona. A kiállítás-hoz látogatójegy alakú és nagyságu arckép szükséges, melyet mindig a kérelemhez kell csatolni. Az esetben azonban, ha a régi arcképes igazolvány tulajdonosa a fenti határozmányok értelmében az új kedvezményre is jogosított, a régi arcképes igazolvány börtaskája és arcképe, amennyiben még jókarban vannak, új igazolvány beragasztásával felhasználhatók és ily esetben, új arckép helyett a kérelemhez a régi arcképes igazolvány mellékelhető. A régi arcképes igazolványok a jelenlegi kedvezmény megszüntetése folytán 1913. évi január hó 1-ével érvénytelenekké válnak, azokat a tulajdonosok a határozmányok értelmében az Acsev. igazgatóságához 1913. évi január 1. után megemmisítés végett visszaküldeni tartoznak.

— Eljegyzés. Kató József dr., az ismert poéta, gyomai ügyvéd eljegyezte Tápiószápon Turai Kádas Arankát.

— Az autobusz bojkottja. Az autobusz bérlői közös beadványban arra kérték Urbán Iván báró főispánt, hasson oda, hogy az egyes vállalatok kifizessék alkalmazottaik bérletének főlemelt összegét. Ha ez az intervenció sikerrel jár, akkor elállanak a bojkottól, másképen nem.

— A vidéki közönséghez. Tudvalevő, hogy a karácsonyi-bevásárlások alkalmával nagy tömegben keresi fel a vidéki közönség Aradot. A jó és megbízható forrásokat igen jól ismerik, mert hisz azok évek hosszú sora óta bírják a közönség bizalmát. Ezen jóhírű üzletek között is első helyet foglal el Fischer Simon nagyáruháza Szabadság tér 12. szám alatt. Oyan nagyszabásu, fényes és mindenre kiterjedő karácsonyi tárlattal lepi meg ez idén a közönséget, hogy még soha lesz róla szó, mint utolérhetetlen varázslatos tüdőrállításról. A vidéki közönség Fischer Simon tárlatán már most is nagy számban fordul meg. 7861

— A Katolikus Kör negyedik szerdája. Az Aradi Autonóm Katolikus Kör t. hó 11-én tartja negyedik felolvasó estéjét, melynek fődekkessége lesz, hogy azon az aradi közönség régi ismerőse és kedves szónoka Vass József dr., a pesti Szent Imre kollegium igazgatója, a kiváló szociológus is részt vesz egy előadással. A többi előadások során Tóth Erzsébet okl. polgári iskolai tanítónő elszavalja Coppée „A Boldogasszony táncosa” c. drámai költeményét, melynek művészi előadásával a nemrég tartott Országos Kongregációi Kongresszuson oly szép sikert aratott. Az előadások mellett értékes zeneszámok sorakoznak, melyek nagyban fogják emelni az est művészi hatását. Részletes programot holnapi számunkban közlünk.

— Csodagyermek hangverseny a Központban. Két érdekes kis művész lép fel holnap és holnapután (kedden és szerdán) a Központi kávéházban. Meggyesy Janika és Zoltán lépnek fel, a két kis hat éves csodagyermek, oimbalom, xylofon és tuba-on művészek. A két kis művész atyjuk, Meggyesy Zoltán kíséretében, Magyarország minden nagyobb városában hangversenyezett már egyforma nagy sikerrel. A legbüszkébbek azonban arra a produkciójukra, amelyet József főherceg és gyermekei előtt végeztek. A múlt évben ugyanis a főhercegi udvarmesterei hivatali távirati meghívására a fenséges ur gyermekei előtt játszottak s azokat is meghódították művészetük számára. A hangverseny iránt nagy az érdeklődés.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 9-én a következők születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: Született: Joanoovits Szvetozár szücsnek Katalin nevű leánya. Kondorossy Imre címfestőnek Gyula nevű fia. Varga Lajos főkezőnek Julianna nevű leánya. Tuluk Miksa napszámosnak György nevű fia. Meghalt: Mannheim Mór 43 éves napszámos. Király Istvánné 56 éves kalauz neje. Schmidt Janos 84 éves főmolnár. Kovács Zsigmondné 48 éves magánzó. Ösv. Sommar Ferenccs 59 éves magánzó. Drecsán Demeter 20 éves kötelverő segéd. Házasságot kötött: Pakurár Emil napszámos Ilie Annával Jovanov Dömötör gépiakatos Suciú Emiliával.

— Mult heti eredmény. Egy hét zajlott le immár a Fischer fele karácsonyi tárlat megnyitása óta s ez a hét fényesen igazolta a cég törekvéseit és jogos várakozását. Hálás tud lenni az aradi közönség, melynek bizalma ösztönösen azon vállalat felé fordul, mely évek hosszú sora óta őt kielégíteni igyekszik. A Fischer Simon cég karácsonyi tárlatával, nagystílusú vállalkozási szellemével, erős oszlopa városunk modern irányba fejlődő kereskedelmének. Kicsiny kezdesből izmos vállalatú fejlődött Fischer Simon áruháza, mely Arad határain túl jól csengő nevet tudott kivívni magának. Az idei karácsonyi tárlat gyönyörűen illeszkedik be a cég eddigi sikereinek láncolatába. 7861

— Mielőtt karácsonyi és újévi ajándékát beszerezne, saját érdekébe teszi, ha megtekinteti Hirsch József óras és ékszerész cégnek Forray-utcai dusan felszerelt kirakatát, hol feltűnő olcsó árakban gyönyörű tárgyak láthatók. 7869

— Ékszervásárlók szives figyelmét felhívom karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából legizélesebb nagyválasztekü aranyáru és briliáns ékszereimre, melyeket feltűnő olcsó árban árúsítok. Waldman I. ékszerműves Szabadságtér 14. 7867

— Japán disztárgyak lakkaszták, kávé és tea-ke-zetlek Kotán, János paprika lerakotában Robitsek Józsefnél József főherceg-ut 3.

— Legcélszerűbb karácsonyi és újévi ajándékok üveg, porcellán, kizsazítási cikkek, lampa- és díszműáru tárgyakban feltűnő olcsó árban kapha ók özv. Süttő Józsefnél üveggereskedésében Forrai utca 2. 7088

— Üzlet áthelyezés miatt rendkívüli le szállított árak Hegedüs Gyula cégnél Arad, Andrassy-tér 15.

— Papirfeldolgozó vállalat Ingusz I. és Fia Arad (vár) cs. és kir. katonai fegyház a géperőre berendezett nagybani kalap-, csomagoló-, koszoru és cukorka-dobozok gyártását megkezdte. Kérjük elforduló szükségletnél ajánlatainkat kérni.

— Legjobb hegedűhurok és töltőtollszárak Kerpel Izsónál kaphatók.

— Szép babák és más játékszerek legolcsóbban Hegedüs Gyula cégnél.

— Karácsonyi és újévi levelezőlapok vízszonteladásra Kerpelnél.

— A legmegbízhatóbbak a Messenger-bajok. Telefon 816.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A gróf és a táncosnő.

— Börtönbüntetés váltóhamisítás miatt. —

Távirati tudósítás.

Berlin, december 9.

Érdekes tárgyalás volt tegnap a berlini Landgericht-on. Esperstaelt Mária variete-táncosnőült a vádlottak padján, akit azzal vádoltak, hogy Hohenau Albert gróf nevére egy 30.000 márkás váltót hamisított.

A táncosnő egy előkelő berlini mérnök leánya. Felső ipariskolát végzett, majd nagyobb külföldi utat tett. Később Budapesten táncosnőnek képezte ki magát, majd Boroszlóban megismerkedett von Hohenau Albert gróffal, aki akkor a boroszlói gárda kuranzir ezrednél szolgált. A gróf és a táncosnő között hamarosan benső szerelmi viszony fejlődött ki, amely több évig tartott.

Később a gróf megházasodott s a viszonynak vége szakadt.

A táncosnő vallomása szerint a váláskor a gróf pazar végkielégítést akart neki adni, de ő nem fogadta el. Ekkor a gróf egy kitöltetlen váltófürlapot adott át neki ezekkel a szavakkal:

— Ha egyszer bajba, nyomorba jutnál, völdsd ki ezt a váltót és használd fel. Én majd beváltom!

— Később — folytatta a táncosnő vallomását — egyszer újra találkoztam a gróffal és akkor megemmisítettem a váltót. De a szakítás után két évvel Bécsben nagy nyomorba jutottam s emlékezetembe öltött a gróf ígérete. Az ígértben még mindig bízam s így egy 30.000 márkás váltóra ráírva a gróf nevét, azt leszamitoltattam.

Hohenau gróf, akit a tárgyaláson tanuként hallgattak ki, tagadta, hogy a táncosnőnek meghatározott összeget ígért volna végkielégítésül.

— Csak annyit mondtam neki — vallotta a gróf — hogy „ha valaha nyomorba jutnál, nem foglak az utcán hagyni.” Nem is vagyok olyan gazdag, hogy nagyobb összeget adhattam volna neki. Az ígértetemet úgy értelmeztem, hogy ha szükség lenne rá, hát jövedelmemből időnként kisebb összegekkel segítem!

A gróf tanuvallomása alapján a bíróság fél évi börtönrre ítélte a táncosnőt.

§ Csöd Pankotán. A rég óta tartó elszomorítóan nehéz pénzügyi viszonyok között a kereskedők egyre-másra fizetésképtelenséget jelentenek. Pankotán rövid időn belül már a harmadik csöd nyílt meg. Hrubját Károly vászonkereskedő ellen az elmúlt héten rendelték el a csödet, melyben tömeggondnok Rosti Rezső dr. pankotai ügyvédet nevezte ki a törvényszék.

SPORT.

+ Az aradi Testgyakorlók Köre e hó 18-án este 8 órakor tartja 7-ik rendes évi közgyűlését a Millenium sörcsarnok külön helyiségében, melyre az összes tagtárs urakat ez uton is meghívja az elnökség.

NEUMANN M.

URI SZABÓ

sz. és kir. udvari és kamarai szállító

férfi-, fiu- és leánykaruha telepe

Arad.

5111

Elismert legjobb minőségű áruk.
Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Ut a szerelemhez. Nem vált le. Hosszu, szalmas történet.
Sz. Tessék máskor idejében eljuttatni hozzánk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A Hungária telke. A gyáralapítási bizottság legutóbb tartott ülésén, mint azt megírta, tárgyalta az aradi Hungaria-pamutgyár ama kérelmét, hogy a város általi ajándékozott telekről a telekhönyvileg feljegyzett korlátozás, mely szerint az csak gyári célokra használható fel, töröltessék, úgy intézte el, hogy hajlandó a telket megfelelő megváltási áron a részvénytársaságnak átengedni. Az ár megállapítására a gazdasági székét szólította fel a bizottság. Ma tartott ülésében a gazdasági szék egyhangulag kimondta, hogy a textilgyár céljaira átengedett telek értékét *holdanként két ezer koronában állapítja meg* s így az egész telket 4000 koronáért átengedhetőnek mondja.

Gazdasági szakelőadók. Az új földmívelési törvény értelmében a gazdasági felügyelők a jövő év elejétől kezdve a vármegyéknel tesznek szolgálatot, mint gazdasági szakelőadók. A megyei tisztikarnak illetlen megszaporodása anyagi terhet nem ró a törvényhatóságokra, csupán hivatalhelyiséget kell adniuk. A földmívelési miniszter most értesítette Aradvármegye alispánját is, hogy a kirendelendő gazdasági előadót részesítse támogatásban és január elsejétől kezdve bocsásson a rendelkezésére hivatalos helyiséget a megyeházán.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, december 9

Készárú.

Kínálat, vételkérő mérsékelt, 15 ezer mra. változatlán.

Határidő.

Déli sárlat 2 órai sárlat

Bors 1913. Április 11 98-11 99 11 96-11 97
Bors 1913. Április 10 50-10 51 10 47-10 48
Tengeri 1913. május 7 74-7 75 7 71-7 72
Zsug 1913. április 11 22-11 23 11 16-11 17
és árak 50 kilométerenként számolva.

Budapesti értéktőzsde (dec. 9.)

Magyar hitel	770 50
Osztrák hitel	598 —
4% koronajáradék	83 30
Osztr.-magy.-államvasút	689 —
Jelzálogbank	399 —
Lezámitolóbank	485 —
Hazai Bank	282 —
Magyar Bank	520 —
Keresk. Bank	8610 —
Rimamurányi	665 —
Salgótarjáni	690 —
Közuti Vasút	640 —
Városi Villamos	857 —

Bécsi értéktőzsde (dec. 9.)

Osztrák hitel	586 50
Magyar hitel	769 —
Osztrák-magyar államv.	657 50
Déli vasút	97 50

Feladó szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedden, 1912. december hó 10-én:

B) Bérlet. B) Bérlet.

A miniszterelnök.

Komédia 3 felvonásban. Írta: Nagy Endre. Rendező: Dolly.

SZEMÉLYEK:

Benke Dániel	Déli Lajos.	Vas Jenő	Dr. Beregi S.
Benkéné	Novák Irén.	Kolmar	Koltai Lajos.
Gróf Bercsey	Szendrei M.	Grünfeld	Várnai Jenő.
Grófné, a neje	Fáskerty M.	Marl	Lászi Etel.

Kezdete este 8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színházpadi

Ma kedden, 1912. december 10-én:

1. Szarvasvadászat Angliában. Természetutáni felvétel. Sport kép. — 2. Detektív veszélyben. Detektív dráma. — 3. Duci bácsi szomszédja. Kacagató amerikai kép. — 4. Derby győztes. Nagy amerikai sport dráma 2 felvonásban. — 5. Ágoston nászajándéka. Kacagató. Előadások kezdete délután 1/6 órától folytatódólagosan este 11 óráig.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Bárc Simonyi-utca 1. szám. Szabadság-tér mellett.)

Ma kedden, 1912. december 10-én:

1. A féltékenység. Humoros. — 2. A csoda. Dráma. — 3. Dawos és St. Maurice télen. Természet után. — 4. Vilike és a vén szerelmes. Humoros. — 5. Nagyváros haramiája. Detektív dráma. Három felvonásban.

Előadások délután 1/6 órától kezdve esti fél 12 óráig. A hölgyek kéretnek a nézőtérben kalap nélkül megjelenni. — Minden előadásban katonazenekar játszik. Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

Gyenge, beteges gyermekek

hamar megerősödnek, ha a Scott-féle csukamájolaj Emulsiót rendszeresen kapják. Sokkal izletesebb és élvezhetőbb lévén, mint a közönséges csukamájolaj, legtöbbször szívesen veszik, jól emésztik és a kedvező hatásra sem kell soká várni. A Scott-féle Emulsió elősegíti a kemény hus keletkezését, erős izmok fejlődését és a csontokra gyakorolt hatása félreismerhetetlen. Az általános megerősödés folytán a gyermekek nemsokára több életkedvet és érdeklődést mutatnak és rövid idő után már vidáman látjuk ugrálni őket. A Scott-féle Emulsió, amelyben a csukamájolaj tápláló erejét az az ásványi alkotórészek lényegesen emelik, mint gyermekerősítő szer kétségkívül első helyen áll, de csak a valódi Scott-féle Emulsió. 6013

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyegyet küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII., akkor egy gyógyszer utján próbándagot küldünk.

Mélyen megrendülve és szívünk sajnó fájdalommal tudatjuk, hogy forrón szeretett édesanyánk, nagyanyánk, anyós, sógornő és jó rokon

özv. Müncz Ferenczné
szül. Roth Rozália

életének 65-ik évében hosszas szenvedés után folyó hó 8-án, este 9 órakor jobblétre szenderült.

A drága halott hült tetemeit f. évi december hó 10-én, délután 2 órakor kísérlük a gyászházból (Hunyadi-utca 1. saját ház) utolsó útjára az izr. sírkertbe.

Áldás és béke drága porai fölött!

Arad, 1912. december hó 9-én.

Müncz Helén férj. Brück Vilmosné, Müncz Jolánka férj. Kellner Sándorné, Dr. Müncz József, gyermekei. özv. Wigner Mór. testvére. Lichtenstein Simon és neje Roth Samuné, Müncz Mór és neje, sógor és sógornő, Brück Ede, Brück Margit, Brück Frida Kellner Ferike unokái. 7866

Fiam, fiam mit tettél!

Hetek óta örültél, hogy karácsonyra hazamehetsz s most itt fekszel teljesen berekedve, begöngyölítve, mint egy pólyababa és nem tudod mit csinálj a torokfájástól. Ha már nem akarsz orvost hívatni, hozass legalább Fáy-féle valódi szódai ásványvizet a gyógyszer-tárból vagy drogeriából. Ha utasítás szerint használod, holnap talpra állhatsz már s el is utazhatsz. Egy doboz szódai 1 korona 25 fillér, de vigyázzon a leány, nehogy utána-tot adjanak neki.

KÁVÉ
TEA
RUM

Névjegyek

csinos kivitelben készülnek az ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG könyvnyomdájában.

**KARÁCSONYI
OCCASIO!**

Legcélyszerűbb ünnepi ajándék

egy teljes öltönyszövet,

melyet már 16 koronától finom tiszta gyapjuból vásárolhat egyedül

Leichner és Fleischer

5701 kizárólagos posztóraktárában

Arad, Szabadság-tér 17 sz. alatt

hol rövid ideig maradékok is kaphatók.

Rózsá- napok a drogeriában.

Minden hölgynek,

Aki üzletemet 1913. évi január hó 15-ig látogatásával megtisztelti — tekintet nélkül a bevásárlási összegre — vásárlása mellé díjtalanul egy rendkívül finom illatu számozott

D'Orsay-féle

rózsá-saschet

mellékelek, amely egyuttal nyere-mény-jegy is a következő értékes tárgyakra:

I. nyere-mény:

Egy értékes D'Orsay-féle Toilette felszerelés, valódi japán fakaseta-ban. (Értéke 200 korona.)

II. nyere-mény:

Egy rendkívül izléses uti neces-saire, toilette eszközökkel. (Ér-téke 80 korona.)

III. nyere-mény:

Egy elegáns kézapoló készlet — Manicure — bördobozban.

IV. nyere-mény:

Egy praktikus fényképező-gép állványal.

V. nyere-mény:

Egy finom fésűgarnitura.

VI. nyere-mény:

Egy 6 darabból álló finom toilette-felszerelés.

A huzás 1913. év január hó 15-én közjegyző ellenőrzése mellett történik.

Hánzu Nestor

drogeria és illatszer-üzlete

a „Vörös Kereszt“-hez

Arad, Weitzer János-utca 2. szám.

A tárgyak üzletem ki-akatában vannak kiál-lítva. Nyere-ményjegyek minden vidéki meg-rendeléshez is mellékelve lesznek.

Nagyválaszték amerikai női fűzős és gombos cipőkben 9 kor., 10 kor., 11 kor., 12 kor., és 14 koronától egész 25 korona árig kapható

KUTANYI J. Arad,
Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Egy 2 középiskolát végzett 14 éves

ügyes fiu
nyomdász-tanulónak
felvétetik.

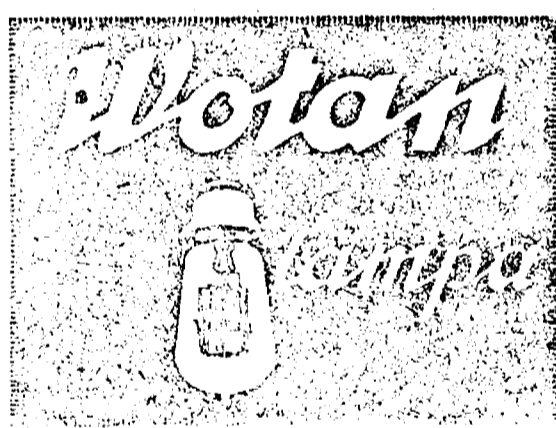
Korányinál

a Szabadságtéren

5441 Mesés öltönyök már 10 K.-tól
Angol feiölkök . . . 16 K.-tól

Nagy választék téli és szörme kabátokban

Óriási választék cipőkben és kalapokban.

huzott drótszállal.

kb. 75% áram megtakarítás.

TÖRHETETLEN!

Magyar

6909

SIEMENS-SCHÜCKERT-MŰVEK

Budapest, VI. Teréz-körut 36.

Cipő különlegességek

Iványi Menyhért

Aradon, Forray-utca

Eredeti amer. férfi vagy női

fekete vagy barna... .. 13 K.

Antilop divat magas cipő 14 K.

Eredeti angol kalapok nagy

választék Gyukits kalap 10 K.

Női vagy férfi sevrő cipő 9 K.

0451

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy üzletem terjeszkedése szükségessé tette, hogy azt nagyobb helyiségbe áthelyezzem

és azt a

régi üzletem mellé a Szabó Albert-féle házba helyeztem át.

Elsőrendű bevásárlásom folytán tetemesen olcsóbban tudom a t. közönséget kiszolgálni.

Különösen felhívom a t. vevő közönség b. figyeimét a

karácsonyi

bevásárlására

rendkívül elegáns

női táskák,

uti készletek,

bőröndök,

pénztárczék,

manikür és fésű

garniturák,

eredeti francia és angol

illatszerek,

játékszerek,

társasjátékok

és más ajándék tárgyakra mindenféle háztartási cikkel nagyválasztékban

Hegedüs Gyula

kefe, pipere, illatszer és bördiszmüaru kereskedése, 192

ARAD, Andrassy-tér 16. :: Telefon 506

URÁNIA

1912. évi december 10-én, kedden

Detektivslager

NAGYVÁROS HARAMIÁJA

Detektivdráma 3 felvonásban.

7141

Világszenzáció.

Üzletáthelyezés miatt, mélyen leszállított árban

kerülnek eladás alá az összes raktáron levő cipő árak, a „Salamander“ cipők kivételével, u. m. a legdivatosabb alkalmi és utcai cipők, hölgyek és urak részére, gyermek, leány és fiu cipők vízhatlan, vadász-, sár-, hócipők és lábszárvédők, továbbá divatjukat multa cipők félárban.

Weinberger János Arad, Andrássy-tér 20. sz.

Uriszabó üzlet áthelyezés.

Igen tisztelt megrendelőimet és a n. é. közönséget tisztelettel értesítem, hogy folyó hó 15-én Kossuth-utca 66. szám alól Weitzer János-utca 19. szám alá helyezem át.

7810 További szíves pártfogást kér kitűnő tisztelettel:

Maricza György, uri-szabó Arad.

Apró hirdetések.

Ajánlatokhoz,
melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert ettől semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül elismertjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Évának
levele van Hildegárdtól. 7871

Mely intelligens
uri ember lenne vigasztalója intelligens urnőnek, ki őt néha pénzzel támogatná. Leveleket „Diszkrét” jelige alatt Arad, főposta. 7885

Gummi cikkek
egyneműbb minőségben Vojtek és Weisznál. I-5251

OKTATÁS.

Középkolai
megáttanulók úgy szintén bejárók mérsékelt díjazásért előkészítettnek. Izr. fiuinternátus Chorin Aron utca 1. sz. 7809

Újép fogakat
árcsini kell. Legajánlatosabb Vojtek és Weisz Dentolin fagerője. I-5251

KIADÓ LAKÁS.

Uriházban
földszintes, különbejáratu csinos, csöndes utcai szoba december 15-re kiadó. Kőlcsey-utca 9a.

Kiadó lakások.
egy 3 szobás elsőemeleti és egy 3 szobás félemeleti utcai lakás és egy 2 szobás udvari lakás minden hozzátartozó mellék helyiséggel azonnal vagy febr. 1-re kiadó. Weitzer János utca 17. sz. 7815

Egy két
szobás utcai lakás, minden órában kiadó. Wesselényi-u. 35. fűszerüzlet. 7863

Két személyre
egy nagy vagy egy személyre egy kisebb szépen butorozott szoba, azonnal kiadó. Petőfi-utca 18. 7864

4 szobás
modern lakás, azonnal kiadó. Bővebbet: 896. telefon szám. 7827

Képzett parket
tűkörülyes lesz, ha azt Vojtek és Weisz parket-pastájával dörzsölt fel. I-5251

ALKALMAZÁST NYER.

Előrangú
aradi csemege-üzlet, pénztárnoknőt keres. Ajánlatok „A. B.” jelige alatt a lap kiadóhivatalába küldendők. 7873

VÉTEL ÉS ELADÁS.

A nagyérdemű
vidéki és helybeli közönségnek ajánljuk az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezetének saját készítményű férfi, női és gyermekcipőit, amely olcsó áron beszerezhető. Ugyazintén mértékutáni rendelések el fogadtatnak. Elismert legjobb anyag: alakját nem veszti. Szabadság-tér 14., a „Piros csizmához.” 6591

Eladó
villany szelelő motor, kávéház és vendéglőnek, féderes és homokhordó kocsi, zsirtartányok, káposztáshordók, vasüst, sparthert, csiszoló és kártoló gép, mészáros mérleg, vasbutorok, pénzzsákrények, sodrony betétek, gyermekágyak, tanoncvaságyar, diákágyak, díványok és matraccok, rézágak, mozdók éjjeli zsákrények, konyha edények, mozdó készletek stb. kiárusítatnak. Garai vasbutor üzletében Karolina-utca sarkán. 6199

Cimbalom eladó.
Andrássy-tér 7. II. udvar II. em. ajtó 8. 7837

Kitűnő cimbalom
teljesen modern stylusu Pedálos, mahagoni fényezett, dusan berakott rézlábu új salon cimbalom jutányosan eladó. Megtekinthető Reinhart Fülöp butorgyárosnál. Andrássy-tér. 7865

Egy jakarban levő
pedálos cimbalom 100 koronáért eladó. Andrássy-tér 20. II. emelet jobb. 7833

Háztulajdonosoknak
nélkülözhetlen lakói nyilvántartására egy házbérfőkönyv és lakbérkönyvecske, melyek Pichler Sándor könyv és papirkereskedésében kaphatók. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 6811

Pompás,
enyhe, lugmentes igen finom borotváló szappan darabonként 10 fillér, 3 darab legfinomabb mandola szappan 50 fillér, 3 darab legfinomabb tojás olaj szappan 50 fillér, 3 darab pompás illatu virág szappan 50 fillér 6 darab legfinomabb virág illat szappan dobozban 1 kor. Utolérhetetlen finomságu fogkefék darabonként 1 korona és 1-20, Földes Kelemennél Arad. 1224

ALKALMAZÁST KERES.

16 éves fiu,
ki fűszerüzletben volt, magyar és románul beszél, állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 7862

KÜLÖNFÉLE.

Társat keresek
egy ideális tisztehez. Megkivántatik 2000 korona készpénz és 4000 korona elfogadható biztosíték. Cim a kiadóhivatalban. 7794

Kiadó 7805
egy elegánsan butorozott szoba, külön bejárattal, esetleg ellátással, továbbá jó házi koszt kapható ugyanott. Cim a kiadóhivatalban.

A legdivatosabb
fadíszmű-árak festésre, égetésre, tarsomunkára stb. égető aparatusok. Legújabb festőminták, rézmetszetek, remek diaphaniapapír, levélpapír különlegességek. A legszébb imakönyvek nagy raktára. Krausz Paulin, színház-épület. 4541

Kiadó.
2 nagy magtár. Pécskai-ut 17. 7724

Diamant Jemő
Weitzer- és Kazinczy-utca sarkán (Polgári iskolával szemben) épület és díszmű bádogos munkákat legjutányosabban készít úgy helyben mint vidéken. 8961

1 koronáért
bárki is olyan színűre festi haját a mely színűre akarja. A Margit hajfestő ha tisztán használják fekete-re fest, ha egy rész vizzel keverik barnára, ha két rész vizzel világos barnára, ha három négy rész vizzel keverik szőkésre fest. A szín állandó felismeretlen lemoshatlan. Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára Aradon. 1224

Fűtési idejű közlekedéssel
a Herkules fűrészfűtő vállalat irodája, Kossuth-utca 9. sz. ajánl a nagy közönségnek I. rendű aprított tűzifát 100 kilónként 2 kor. 80 fillérért hazaszállítva, ugyazintén egész, esetleg fél waggon rakomány cser-, bük és gyertyánfát kártyaként kivüli legolcsóbb árban bevarozva fűrészelve és hasítva. Motoros fűrészgépeink is házhoz rendelhetők. Felvilágosítást készséggel nyújtunk telefonon is 658. sz. 6461

India fogcsappék
a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára és vegyészeti laboratoriuma Aradon. 1224

Taxameteres
Bér-autók
Telefonszám
810
1981
Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

Ékszeresek
és órák igen olcsón
Farkas Streicher cégnél
Arad, Főköly-tér 1. sz.

Alkalmi vételek és eladása

finom 14 karatos arany-ékszer és pontosan kipróbált zseb- és fali órákban.

Aki olcsón és szolid árut akar venni, úgy saját érdeke az, ha

ZINNER VILMOS
mű-órás és ékszerész-nél

ARAD, Forray-utca.
(gróf Hunyadi-palota) vásárol. Óra és ékszer-javítások 2 évi jótállás mellett.

Tört aranyat- és drága-köveket a legmagasabb árban megveszem, vagy becserelem új ékszerekre. 5707

Új himző és előnyomda üzlet!

Értesítjük igen tisztelt ismerőseinket és a nagy hölgyközönséget, hogy Deák Ferenc-utca 32. alatt egy jól berendezett

himző és előnyomdai intézetet

nyitottunk, ahol is hivatkozva a téren való szakismereteinkre módunkban áll legizlésebb színes, lehr és arany műhimzőket elkészíteni, ugyazintén bármilyen komplikált rajzokat leggyorsabban előállítani.

Elvállalunk teljes keféngyököt legrövidebb idő alatti elkészítésére. 7474

Szíves pártfogást kérünk
Wirschafter Testvérek.

Egy 2 középkolát végzett, 14 évet betöltött ügyes fiu nyomdász-tanulónak felvétetik.

Értesitem az igeri tisztelt helybeli és vidéki hölgy közönséget, hogy angol és francia női divattermem Deák Ferenc-u. 4. sz. alá helyeztem át.

További szives pártfogását kérve vagyok teljes tisztelettel

Szigetiné Bickel Ilonka.

Alkalmi vétel
és eladások

Ékszerárnyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerárnyakban

Deutsch Izidor

Óra és ékszerárny
Welfer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereleltetnek
Telefon 488. Telefon 43.

Az ingatlan forgalmi és Parcelázóbank r. t. Arad Petőfi-utca I. szám. (Telefon 861.) áruba bocsátja az Arad város határában lévő

homok dűlő

I. sz. (volt Ludvig-féle) 105 kis holdas ingatlanát igen előnyös fizetési feltételekkel. A tanya 32 kis hold földel egy tagban, a többi 5 kis holdas parcellákban II-7717

adatik el!

Pathefonok

és Pathe-lemezek, a legújabb felvételek, kedvező fizetési feltételek mellett kapható

Koch Dánielnél

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz. a Fehér Kereszt-tel szemben.

Diamant Ferencz

villamos világítás, telefon-csengő berendező, csillár- és izzótestek raktára 3162

Deák Ferenc-u. 7.

Telefon 595. szám.

Nyomtatványok

izléses és csinos kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában

Helyőrségi huskezelőség Arad vár.

Hirdetmény.

Folyó évi december hó 16-án déli 11 órakor az 1913. évi január hó 1-től december 31-ig levágásra kerülő állatok bőreinek, valamint faggyu és egyéb hulladékok eladására ajánlattárgyalás fog tartatni.

Fenti időtartamon belül, körülbelül 1000 darab közepminőségű ökör, továbbá csekély számú sertés és borjú kerül levágásra.

Az ajánlattárgyalás a 33. gyalogezred törzskezelő irodájában (Arad vár) Hauptwachkasse északi rész) tartatik meg; az ez iránti ajánlatok szóban vagy írásban a kitűzött határidőig benyújtandók.

A vevő (bérlő) megfelelő biztosítékot tartozik letétbe helyezni.

Arad, 1912. évi december hó 1-én.

Verwaltungs-Commission
der Fleischregie der Garnison Arad.

7838

Porszívógépek,

parkettisztítók, villany főzőedények és vasalók, villanyberendezések, villanycsillárok, dynamogépek, villanymotorok

olcsón kaphatók:

Kalmár Józsefnél

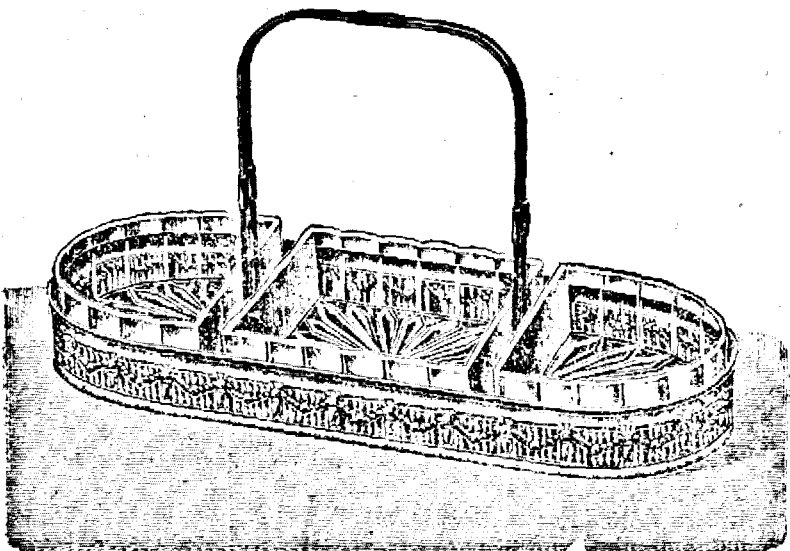
Aradon,
Salacz-utca 2. szám.

6111

Alkalmi eladás! Kiköltözés miatt

összes raktáron levő áruk mai naptól rendkívül olcsó árakban lesznek elárusítva

FISCHER MÓR üveg, porcellán, lámpa és diszmiáru üzletében
Aradon, Andrassy-tér 20. szám alatt. Képekerekből a legnagyobb választék a legjutányosabb árak mellett. Telefon 568.

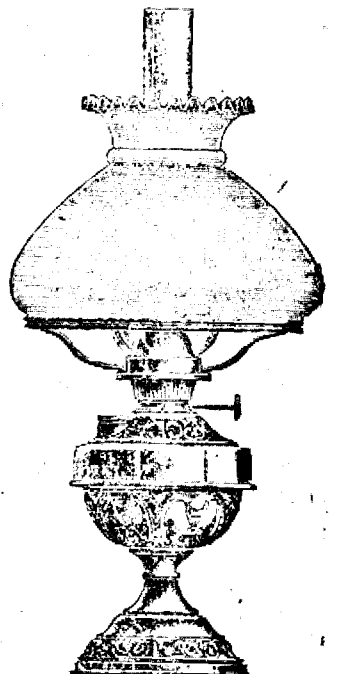
3 részes Csak aret oxidált ezüstüstözéssel K. 3-60.

ezüstözött oxidált teapohár K. 1-90, 6 személyes tálcához ezüstözve K 3

Chinazüst kávé-, v. teacsésze üvegbotéttal, belül aranyozva, kanállal K 7-

Asztali lámpa fémhől 11-es felszereléssel K. 3-40.

7228

Fűző- és ernyő-készítő

Varga D. Dani

Arad,

Andrássy-tér 20. Telefon 808.

7812

A kinyitásokban ki-függesztett OLLA táblácskák az OLLA lelakatol jelzők.
Kedvelt minősé-gek: 1208. sz. tu-catja 6 korona, 1204. sz. superfinom tu-catja 8 korona.
Az „OLLA” több mint 2000 orvos Al-al legmegbízha-tóbbnak van ajánlva. 1837
Kapható Aradon Vojtek és Weisz, Török A. és Társa, Vojtek Kálmán, Ring Lajos Híre-dés Gy. és Róna Jenő utczán.

482—1912. végreh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyhalmágyi kir. járásbíró-ság-nak 1909. évi Sp 626/4. számú végzése következtében dr. Pop Teodor ügyvéd által képviselt Po-torán István debreceni lakos javára 100 kor. s jár. erejéig 1912. évi június hó 27-én fogatosított ki-egyeztési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 780 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: felül-épitmény nyilvános árverésen el-adatnak.

Mely árverésnek a n. halmágyi kir. járásbíró-ság 1912. évi V. 244/1. számú végzése folytán 100 korona tőkekövetelés, ennek 1909. évi augusztus hó 28. napjától járó 8% kamatai 1/3% váltódíj és eddig összesen 66 korona 30 fillérben bíróilag már megállapított költsé-gek erejéig, Csohosdon leendő megtartására 1912. évi december hó 11-ik napjának délutáni 3 óra, a határidőtől kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség ese-tén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felül-foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyhalmágyon, 1912. évi november hó 10. napján.

Riedl Ákos,
kir. bír. végrehajto.

7836

Legalkalmasabb
óra és ékszer
bevásárlási forrás!

A nagy közönség szíves figyel-mébe ajánlom Arad, Boros Beni-ter 8. szám alatt levő

óra- és ékszerüzletemet,

hol állandóan dus választékú raktárt tar-tok mindennemű elsőrendű fal és arany, ezüst zsebrakból ugyszintén legizlésebb ékszeranyagokból szolid olcsó árak mellett. Javításokat gyorsan és lelkiismerete-sen, jótállás mellett eszközölök.

Mielőtt karácsonyi ajándékait megvonné, kérem a vevőközönséget győződjék meg üzletem jutányosságáról. Szíves partifogást kér

Kintzier Zoltán.

üzletvezető 7834

Markus Ferenc,
műrész és ékszerész.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári rak-tára.

Gyermekkoszik

legjutányosabb árakban kaphatók:

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű és játék áru üzletében 1871

ARAD, Szabadság-tér 21

Legolcsóbb és legjobb cipő be-szerzési forrás Aradon, Boros Béni-tér 9. szám.

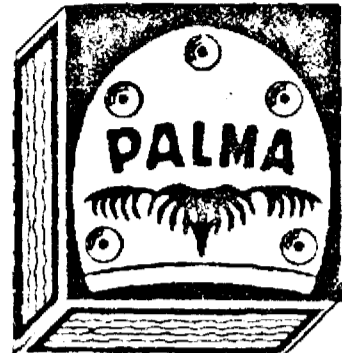
A n. é közönség szíves figyel-mébe ajánlom saját készítményű kész

férfi-, női- és gyermek-cipő raktáramat, hol állandóan dus vá-lasztékot tartok mindennemű leg-dívatosabb és legtartósabb cipők-ből legolcsóbb árakban. Megrende-lések gyorsan és pontosan elké-szítetnek. 5041

Teljes tisztelettel

Czernóczky Imre,

uri- és női cipész.

valódi

KAUCSUK-CIPŐSAROK
DOBOZA,
MINŐSÉGE:
ARANY

Megkezdődött a karácsonyi nagy vásár.

Karácsonyi ünnepek közeledtével mindenféle játék, díszműrűk és ruházati cikkek, ugyszintén üveg-és porcelán árak legcélszerűbb ajándékoknak legolcsóbb árban kaphatók a közkedvelt

„Szinházi Versenybazár”- ban Arad, Szabadság-tér.

Vevőközönség kényelmére az üz-lethelyiségek az Atzél Péter-ut-cáig meghosszabbítottak. Külön-külön osztályok berendezve. ::

A folongás elkerülése céljából
december 15-ig kivételes olcsó árban

árusítunk. Vétel nem kötelező. Mi-előtt szükségletét beszerezné, sa-ját érdeke előzőleg a SZINHÁZI VERSENYBAZÁRT felkeresni.

Legszebb karácsonyi
vagy ujévi ajándék!
Valódi harzi kanári
madarak,

szárny alatt
harzibályeg-
gel, éjjel-
nappalének.

15k, versenyképes olcsó árban már 10 koronától, ugyszintén tengerentuli diszmadarak minden színben kaphatók. 8356
ZIMMERMANN JÁNOS nál
Aradon, Deák Ferenc-utca 10. sz.

Szalkai Arminné
hímző- és fehérnemű üzlete
Arad, Weitzer János-u. 3.

Női, férfi- és gyermek kelen-gyék készítése rövid idő alatt a legfinomabb hozzávalókkal, első-rendű kivitelben készülnek. 5288

Színes és fehér hímző-
sek, ugyszintén fehér-
nemű varrások olcsó
árban készülnek.

Hímzett madeira vászon
zsebkezdők nagy vá-lasztékban 160 fill-
lérért kaphatók.

Hímző és fehérnemű-
varró leányok fizetés-
sel felvétetnek.

Fischer Simon
nagy áruháza
Szabadság-tér

A karácsonyi tárlat megnyilt!

Késő estig nyitva.

Az idei tárlat nagyszabásu alkotás. Minden ízében szenzációs. Tündöklő látványosság. Pazar ujdonságok. Rengeteg választék.

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN

ARAD.

NAGY KARÁCSONYI OCCASIO

Az idei saisonból visszamaradt legujabb női felöltők rendkívül mélyen leszállított árban kerülnek eladásra.

Angol raglanok,
 Női divat felöltők,
 Plüsch kabátok,
 Broccát felöltők,
 Színházi kabátok,
 Angol bundák,

Szörme felöltők,
 Leánykabátok,
 Gyermekfelöltők,
 Angol kosztümök,
 Divat bluzok,
 Pongyolák, Divat aljak.

Gyászruhák és gyászbluzok.

Szabott árak!

Telefon 238.